

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AÇIKÖĞRETİM SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ MEZUNLARININ
GÖZÜNDEN TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNİN
İŞLEVSELLİĞİ**

Hilal SEHMAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İSTANBUL-2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AÇIKÖĞRETİM SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ MEZUNLARININ
GÖZÜNDEN TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNİN
İŞLEVSELLİĞİ**

Hilal SEHMAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İSTANBUL-2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet
Program : Sosyal Hizmet
Öğrenci No : 164205036
Öğrenci Adı Soyadı : Hilal SEHMAN

“Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Gözünden Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitiminin İşlevselliği” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 27/05/2019 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Dr. Öğretim Üyesi Abdulhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Danışman : Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU
(İstanbul Gelişim Üniversitesi)

İmza

Üye : Doç. Dr. İshak AYDEMİR
(Bahçeşehir Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Bu araştırmayla açıköğretim sosyal hizmet mezunlarının gözünden Türkiye'deki sosyal hizmet eğitiminin işlevselliği ortaya konulmaya çalışılmış ve eğitimin kalitesinin arttırılmasına yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Sosyal medya gruplarından açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan 343 kişiden 287'si kadın, 56'sı erkektir. Verilerin analizinde SPSS 16.0 (Statistical Package For Social Sciences) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Ki Kare, apraz tablo, standart sapma, Frekans analizi yapılmıştır.

Araştırmaya katılanların %13,1'inin kendilerini mesleki anlamda yeterli hissettiği, %45,2'sinin mesleki anlamda yeterli hissetmediği, %41,7'sinin ise kendisini kısmen yeterli hissettiği görülmüştür. Araştırmaya katılanların bölümü tercih etme nedenleri ile mesleki yeterliliklerinin birbiriyle bağlantılı olduğu, aynı zamanda bu duruma almış oldukları eğitiminde etkilediği anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Eğitimi, Açıköğretim Sosyal Hizmet Programı

ABSTRACT

The main purpose of this research is to present the functionality of social service education in Turkey, from the eyes of distance-education and open-education graduates of social service, and to make recommendations for increasing the quality of education.

Surveying is the primary data collection method in this research. Distance-education graduates were contacted through social media groups. Out of 343 participants, 287 were female and 56 were male. SPSS 16.0 (Statistical Package for Social Sciences) was used to analyze the collected data. “Ki Kare”, cross tables, standard deviation and Frequency analysis were also utilized in data analysis.

13.1% of the participants reported feeling adequate in their profession, 45.2% reported feeling inadequate, while the remaining 41.7% responded that they felt somewhat adequate. A link was found between the cause for selecting the profession and the feeling of adequacy in that profession. It was also found that the education played an important role in feeling adequate.

Key words: Social Service, Social Service Training, Social Service Education, Open-Education Social Service Program

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

İnsanın yalnızca insan olması nedeniyle değere sahip olduğu, ırk, din, dil cinsiyet ya da herhangi bir görüşe sahip olması nedeniyle ayrıma tabi olmaması gerektiğine inandığım, her bireye eşit seviyede yaklaşmayı kendime amaç edindiğim, insanlara dokunduğum her an mesleğime olan saygımın bir kat daha arttığımı, sosyal hizmet mesleğini tercih etmemde bana desteklerini esirgemeyen, korkutuğum, tükendiğim, çıkmaza girdiğim her an varlıklarıyla beni ayağa kaldıran, onların varlığıyla anlam kazandığım aileme,

Akademik anlamda bilgi ve deneyimiyle bana yol gösteren, mesleki bilgi ve becerimin gelişmesine katkı sağlayan, yüksek lisansa başlamamda bana yardımcı olan, bu tezi hazırlarken destekleri benden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU'na, gerek lisans gerekse yüksek lisansta ders aldığım gelişimime katkı sağlayan tüm hocalarıma, tez sürecimde bana desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Abdulhakim BEKİ ve Doç. Dr. İshak AYDEMİR'e,

Birlikte çalışma imkanı bulduğum ve bu tezi hazırlarken her soruma sabırla cevap verip yol gösteren değerli arkadaşım İlim TALAY'a, her ihtiyacım olduğu anda yanı başımda olan samimiyeti, içtenliği, içindeki her zaman gelişme arzusuyla bana örnek olan, birlikte olgunlaştığım değerli arkadaşım meslektaşım Nurgül GÜL'e, umudum tükendiği her an yeniden başlamamı sağlayan, desteğini her an üzerimde hissettiğim Orkun CANDIR'a teşekkürlerimi sunarım.

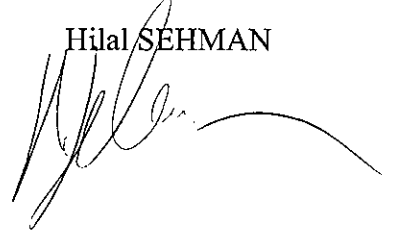
BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlamasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Tarih

27/05/2019

Hilal SEHMAN

İÇİNDEKİLER

<u>Başlık</u>	<u>Sayfa</u>
<u>No</u>	
ÖZET	İ
ABSTRACT	İİ
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	İİ
BEYAN	İV
İÇİNDEKİLER	V
TABLO DİZİNİ	VI
SİMGELER VE KISALTMA DİZİNİ	Vİİ
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	2
2.1.Eğitim Nedir?	2
2.2.Eğitimin Önemi Nedir?	2
2.3.Eğitim Türleri Nelerdir?.....	2
2.3.1. Formal Eğitim.....	2
2.3.1.1. Yaygın Eğitim	3
2.3.1.2. Örgün Eğitim.....	3
2.3.1. İnfomal Eğitim	3
2.4. Sosyal Hizmet Eğitimi Nedir?	3
2.5.Eğitim Bilimi Ve Sosyal Hizmet Disiplini Etkileşimi	5
3. SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNİN İŞLEVSELLİĞİ	6
3.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi.....	6
3.1.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi.....	6
3.1.2. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Ülkelerin İncelenmesi.....	9
3.1.2.1. Almanya Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	9
3.1.2.2. Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	10
3.1.2.3. Avustralya Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	11
3.1.2.4.Litvanya Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	12
3.1.2.5.İsveç Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	13
3.1.2.6. Fransa Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	13

3.1.2.7. Hollanda Sosyal Hizmet Eğitim Modeli	14
3.2. Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi	14
3.2.1. Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Okul	18
3.2.2. Sosyal Hizmet Eğitiminde Uygulamanın Yeri	22
4. AÇIKÖĞRETİMİN İNCELENMESİ	25
4.1. Dünya’da Açıköğretim Eğitimi	25
4.2. Türkiye’de Açıköğretim Eğitimi	26
4.2.1. Türkiye’de Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Amacı	28
4.1.2. Türkiye’de Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Kontenjanı	29
4.1.3. Türkiye’de Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Müfredatlarının İncelenmesi	30
4.1.4. Türkiye’de Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Ders İşleyiş Yöntemleri	31
5. GEREÇ VE YÖNTEM	32
5.1. Araştırmanın Amacı	32
5.2. Araştırmanın Önemi	32
5.3. Araştırmanın Yöntemi	33
5.3.1. Araştırmanın Modeli	33
5.3.2. Araştırmanın Evreni	33
5.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	33
5.3.4. Veri Toplama Süreci	33
5.3.5. Verilerin Analizi	33
6. BULGULAR	34
6.1. Araştırmaya Katılan Açıköğretim Sosyal Hizmet Öğrencilerine Ait Demografik Özellikler	34
6.2. Araştırmaya Katılanların Almış Oldukları Eğitime İlişkin Görüşleri	35
7. TARTIŞMA	49
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	54
8.1. Sonuç	54
8.2. Öneriler	57

9.KAYNAKÇA	60
10. EKLER	63

TABLO DİZİNİ

Tablo	Sayfa No
Tablo 1: 2011-2012 yılı sosyal hizmet eğitimi veren üniversiteler	20
Tablo 2: Sosyal hizmet bölümlerinin bağlı olduğu yüksekokul/fakülte dağılımı	21
Tablo 3: Türkiye’de sosyal hizmet doktora eğitimi veren üniversiteler	22
Tablo 4: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının yaş durumu	34
Tablo 5: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının cinsiyet durumu	35
Tablo 6: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının bölümü tercih nedenleri ...	35
Tablo 7: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının sosyal hizmet kurumunda çalışma durumu	36
Tablo 8: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının mesleki yeterlilik düzeyleri	36
Tablo 9: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim hedeflerini açıklamasına ilişkin görüşleri	37
Tablo 10: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim gördükleri programın öğrenim hedeflerini güncel düzeyde karşılama konusunda yeterliliği hakkındaki görüşleri	38
Tablo 11: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının programı tamamladıktan sonra çalışabilecekleri meslek grubu bilgilerinin verilmesine ilişkin görüşleri	39
Tablo 12: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim gördükleri programın seminer, konferans, panel, gezi vb. güncel ihtiyaçları karşılama düzeylerine ilişkin yeterliliği	39
Tablo 13: Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının sosyal hizmet uygulamasında almış oldukları süpervizyon desteğinin yeterliliğine ilişkin görüşleri... ..	40
Tablo 14: Açıköğretim sosyal hizmet mezunlarının öğrenim gördükleri programının mesleki iletişim tekniklerinin güncel ihtiyaçları karşılama konusundaki yeterliliği	41
Tablo 15: Araştırmaya katılanların yaş durumları ile programı tercih etme nedenlerin karşılaştırılması	42
Tablo 16: Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışma durumları ile yaş durumlarının karşılaştırılması	43
Tablo 17: Mezunların kendilerini mesleki alanda yeterli hissetmesi ile almış oldukları supervizyon desteğinin karşılaştırılması	44

Tablo 18: Mezunların mesleki yeterlilik görüşleri ile sosyal hizmet kurumunda çalışma durumunun karşılaştırılması	45
Tablo 19: Mezunların yaşlarıyla eğitimin işlevselliğinin karşılaştırılması	46
Tablo 20: Mezunların cinsiyetleriyle mesleki yeterliliklerini karşılaştırılması	47
Tablo 21: Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışma durumları ile programı tercih sebeplerinin karşılaştırılması	47

SİMGELER ve KISALTMALAR

σ	: Standart Sapma
\bar{x}	: Ortalama
X^2	: Ki Kare
Min	: En küçük değer
Max	: En büyük değer
n	: Kişi sayısı
p	: Sig. Değeri
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
AYKOM	: Akademik Yapılanma Komisyonu
SSYB	: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
WHO	: World Health Organization – Dünya Sağlık Örgütü
CSWE	: Council on Social Work Education – Amerikan Sosyal Hizmet Eğitim Konseyi
IFSW	: International Federation of Social Workers – Uluslar arası Sosyal Hizmet Federasyonu
DGS	: Dikey Geçiş Sınavı
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
DPDB	: Devlet Personel Dairesi Başkanlığı
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund- Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

1.GİRİŞ

Türkiye’de Birleşmiş Milletlerin etkisiyle 1961 yılında ortaya çıkan Sosyal Hizmet Mesleğine uygulayıcı yetiştirmek için kurulan ve dönemin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesindeki sosyal hizmet okulununun uzun süre tek başına hizmet vermesi ve sosyal hizmet eğitime ilişkin Türkiye’nin sosyal, kültürel ve ekonomik durumuna paralel olarak düzenlemelerin yapılmaması nedeniyle uzun süre yabancı etkisiyle verilmiş ve dönemin kültürel yapısı içerisinde meslek kendisini kabul ettirmekte güçlük çekmiştir.

2000 ve 2011 yılları arasında sosyal hizmet mesleğine duyulan ihtiyaç doğrultusunda alt yapısı hazırlanmadan gerek iç ve dış siyaset ve gerek sosyo kültürel gelişmelerin etkisiyle yaygınlaşarak hızlı bir artış göstermiştir. 2011 yılından itibaren eğitim veren okullarda önlenemez artış sonucunda bünyesinde sosyal hizmet bölümü açmaya elverişli alt yapısı olmayan ve sosyal hizmet alanında bir öğretim üyesi olan ya da hiç öğretim üyesi olmayan bölümlerin açılması sosyal hizmet eğitiminin işlevselliğini olumsuz etkilemiş ve her bölümün kendisine özgü müfredat ve alan uygulaması oluşturması nedeniyle sosyal hizmet eğitimindeki farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda; sosyal hizmet mesleğinin Türkiye’de ve Dünya’daki tarihsel gelişimine, farklı ülkelere ait sosyal hizmet eğitim uygulamalarına, araştırmanın yöntem, bulgu bölümüne ve son olarak sonuç ve öneriler kısmına değinilmiştir.

1. EĞİTİM NEDİR?

Bireyin bilişsel, duygusal ve bedensel davranışlarını istenilen yönde geliştirilmesi ve belirli bir amaca yönelik yeni yetenek ve bilgiler kazandırılması faaliyetleridir. Eğitim ile bireyde istenilen davranışın geliştirilmesi amaçlanır (Boyacı, 2017).

Birey hem kendi yaşantısı yoluyla hem de çevresinden edindiği bilgiler doğrultusunda davranışında değişme meydana getirir.

Ziya GÖKALP eğitim kelimesini “Bir toplumda yetişmiş neslin henüz yeni yetişmeye başlayan nesle fikirlerini ve hislerini vermesidir.” şeklinde tanımlar (www.dmy.info/ogrenme-nedir/ Erişim Tarihi: 29/11/2019).

2.2. Eğitimin Önemi Nedir?

Sürekli değişen ve küreselleşen dünya da bireylerde istenilen davranışların geliştirilebilmesi, toplum için gerekli bilgiye ve davranışa sahip olabilmesi böylelikle toplum ile sağlıklı ilişkiler kurabilmesi kendisini geliştirerek işlevselliğini arttırması ve topluma katılımının gerçekleştirilmesi için önemlidir.

Bir ülkenin gelişmesi ve çağdaşlaşması için tüm bireylerinin istenilen doğrultuda eğitilmesi gerekmektedir. Ve bireylerin eğitim seviyesiyle o ülkenin gelişmişlik seviyesi paraleldir.

Eğitilmemiş ve kendini gerçekleştirememiş birey dış etkenlere karşı duyarlı hale gelecek ve dışarıdan gelen uyarılarla istekleri dışında hareket ederek gelenek ve göreneklerden uzaklaşacak ve kültür yok olacaktır.

Eğitim ile birey istek ve arzularına yönelik bilgi birikimiyle hayata bakış açısını güçlendirecek ve meslek seçimi ile toplumdaki statüsünü belirleyecektir. Fransız filozofu Helvetius “ Aldığımız eğitim ne ise o oluruz.” Diyerek eğitimin insan üzerindeki önemini vurgulamıştır.

2.3. Eğitim Türleri Nelerdir?

2.3.1. Formal Eğitim

Önceden hazırlanmış bir program ile bireyde belirli bir davranış değişikliği oluşturmak için uygulanan eğitim programıdır. Bu eğitim biçimi planlı bir şekilde

varılmak istenilen hedefe yönelik kasıtlı ve bilinçli bir öğretimdir. Formal eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılır.

2.3.1.1.Yaygın eğitim

Bireylerin amaçları doğrultusunda belirli bir süre ve yaş sınırı olmayan halk eğitim merkezleri, dershaneler veya hizmet içi eğitim yoluyla verilen eğitimlerdir.

Örgün eğitim sistemine dahil olmamış ya da bu sistemin herhangi bir basamağından ayrılmış olan belirli bir meslek edinmek isteyen kişilere ilgi, beklenti ve gereksinimleri doğrultusunda verilen eğitimdir.

2.3.1.2.Örgün eğitim

Bireyde belirli bir davranış biçimini geliştirmek için oluşturulan yaş sınırının olduğu ve kademe şeklinde ilerleyen, okul öncesi, lise vb. eğitim biçimlerinin tümüdür.

2.3.2. İnfomal eğitim

Bireyin yaşamı boyunca kendiliğinden oluşan, amaçlı ve planlı olmayan gelişigüzel gelişen bir eğitimdir. Kişi içerisinde bulunduğu toplumun normları, gelenek görenek ve kültürüyle öğrendiği bilgilerdir. Formal olmayan eğitimin öğrenme şekli taklit ve gözlemdir.

Gelişen ve değişen hızla küreselleşen dünya da infomal eğitim bireyin çağı yakalamasında yeterli olmamış planlı ve formal eğitim kurumlarının kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Dünyaca kabul edilmiş görüşe göre eğitimin üç ana amacı vardır. Birincisi bireyi mesleki yeterliliğe kavuşturmak yani bireyin sahip olduğu bilgi ve deneyimi ile mesleğini dünyanın her yerinde yapabilmesini sağlamaktır. İkincisi bireylerin özellikle yüksek öğretim süresince mesleki olan dışında herhangi bir branşla keşfedilmemiş yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Üçüncüsü de var olan toplumsal değerleri gelecek nesillere aktarmaktır. Kişi bu alanda eğitim almamış olsa bile mezun olduktan sonra sahip olduğu toplumun değerlerini taşımasını sağlamaktır (Özsoy, 2003, s.28).

2.4. Sosyal Hizmet Eğitimi Nedir?

Sosyal hizmet eğitimi ve öğretimi; temel evrensel bilgi ve becerisi, değer sistemi temelinde, yükseköğretim çatısı altında başlayan sistemli ve planlı bir şekilde devam eden, uygulamalı

alan bilgisi mezunların geri bildirimini ile yerel ve ulusal konuları kavrayan ve çözüm üreten, yaşam boyu öğrenme yaklaşımı içerisinde yer alan uzun bir süreçtir (CSWE, 2018).

Sosyal hizmet eğitimi uygulama alanı göz önüne alındığında dezavantajlı kesimin haklarını koruyan, savunuculuk görevini üstlenen sosyal çalışmacı yaratma amacıyla eğitim süresince, insan hakları temelinde hukuk ve mevzuat odaklı eğitim vermeyi; insan haklarına duyarlı sosyal çalışmacı yetiştirmeyi hedefler. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminde bireylerin haklarını savunabileceği kendine güveni yüksek ve insan ilişkileri gelişmiş sosyal çalışmacı yetiştirmek için sınıf içi yüz yüze eğitim ve sosyal hizmet kurum ve kuruluş ziyaretleri alanın tanınması son derece önemlidir.

Cılga (2005)'e göre Sosyal Hizmet Eğitimi ortamında öğrenci merkezli eğitim yaklaşımıyla insanın ve toplumun değişme ve gelişmesinin dinamiğini ve yasalarını temel alan gelişme düşüncesi ve bilgisini üreten insanın toplumsal etkililiğini geliştirme yaklaşımı, yöntemi ve uygulama konusunda beceri kazandıran insanın gelişmesi için temel hak ve özgürlükleri doğrultusunda yaşam kalitesini yükseltme misyonunu öğrenciye kazandıran, toplumsal etkileşim mekanizmalarını harekete geçirme çabası üreten sosyal çalışmacıların yetiştirilmesi ana misyondur.

Sosyal hizmet eğitiminde sosyal çalışmacıların hak savunuculuğu rolünü üstlenmesi için sınıf içerisinde tartışma ortamının, sunum çalışmasının ve sınıf içi eğitime aktif katılımının sağlanması esastır.

Cılga (2005)'e göre sosyal hizmet eğitiminde mükemmelliğin temel kavramları;

- Öğretim elemanlarının geliştirilmesi ve katılımı
- Öğrenci odaklılık,
- Sürekli öğrenme, iyileştirme ve yenilikçilik
- Süreçleri verilerle yönetim
- Toplumsal sorumluluk
- İşbirliğinin geliştirilmesi olarak tanımlamıştır.

Buradan da anlaşılacağı gibi iyi bir sosyal çalışmacının yetiştirilmesi için etkin ve nitelikli bir sosyal hizmet eğitime ihtiyaç vardır. Sanayi Devriminden sonra ortaya çıkan yoksul ve işçi sınıfının haklarını korumak için ortaya çıkan sosyal hizmet mesleği, ortaya çıktığı yıllardan bu güne toplumdaki gelişmelere paralel olarak değişmiş ve dolayısıyla sosyal hizmet uzmanı / sosyal çalışmacı yetiştiren sosyal hizmet okulları bu değişimlere kapalı kalamamıştır. Tarih boyunca insanların sürekli olarak gelişmesi ve teknolojiadaki değişimlerle insanlar arasındaki sorunlar farklılaşmış ve sosyal hizmet mesleği bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik mesleki çalışmalar yapmıştır. Bu mesleki çalışmaları yapabilecek sosyal hizmet uzmanı / sosyal çalışmacı yetiştirmek

için eğitim kurumları ise sürekli olarak zamanı yakalama ve yeni, çağa uygun kuramlar oluşturma gayreti içerisinde olmuştur. Ve tüm bu gelişmeler ışığında sosyal hizmetin önemli yol göstericilerinden olan insan haklarından ayrı düşmemiştir.

2.5.Eğitim Bilimi Ve Sosyal Hizmet Disiplini Etkileşimi

Eğitim ve öğrenme bireyin anne karnında başlayıp yaşamının sonuna değin devam eden bir olgu olduğu bilimsel olarak ortaya konmuştur. Aynı zamanda bireyin özellikle üç aşamada (psikososyal, psikoseksüel, bilişsel) gelişim ve değişim gösterdiği yine insan dokusu üzerine kafa yoran bilim insanı tarafından kabul gören bir anlayıştır. Bu gelişim aşamalarının her biri kendi içerisinde devinim gösterse de aynı zamanda birbiriyle ilişki içinde oldukları yani psikososyal bir nevrozun bilişsel bir gelişimi etkileyebileceği su götürmez bir gerçekliktir. Sosyal hizmet disiplininin geneli yaklaşımı olan “çevresi içinde birey” vurgusu bu konuya açıklık kazandırmaktadır (Örs, 2018).

Toplumda hızlı bir gelişimin olması insan hayatında bir takım değişiklikler getirmiştir. Bu durum insanın hayatını çoğu zaman kolaylaştırır da yaşanan hızlı gelişimle insanlar kimi zaman zorluklar yaşamaktadır. Bu zorluklar neticesinde çevresiyle uyum problemleri ortaya çıkmaktadır. Bu durum insanın tek başına çözüm bulamadığı sorunların çözümü için sosyal hizmet disiplini devreye girmektedir. Sosyal hizmet, bireyin güçlü yönlerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Sorunların çözümü için destekleyici rol oynamaktadır.

İnsanların yaşadığı sorunlarla ve toplumdaki ortaya çıkan güçlerle baş etmesini sağlayan asıl etmen eğitimidir. Eğitim ilk olarak aile içinde başlar ve bireyde olmasını istenilen davranışları kazandırması beklenir. Bu aşamada ortaya çıkan sorunların çözümü için ya da ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi için sosyal hizmet mesleği devreye girmektedir.

Eğitim, bireyin kendini var etme aşamasındaki en etkili olgudur. Bu var etme ilişkisi içerisinde birey-aile, birey-toplum çemberi içerisinde başarıya odaklanmış olan insanoğlunun en büyük yardımcılığı misyonunu üstlenmiştir.

Eğitim araç olarak tanımlandığında, bireyin davranışlarında değişme yaratan kontrollü bir çevrede bireysel gelişmeyi veya sosyal yeterliliği sağlayan özelliği vurgulanabilir. Hak ve insan hakları kapsamında ise bireyin kendini gerçekleştirebilmesini sağlayan hem başlı başına bir olanak hem de olanaklara erişimi sağlayan kolaylaştırıcı olarak tanımlanabilir. (Kırımsoy, 2018)

3. SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNİN İŞLEVSELLİĞİ

3.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi

3.1.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi

Dünya’da Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan işsizlik, yoksulluk vb. toplumsal sorunların ortaya çıkmasıyla bu sorunlara çözüm üretmek için ortaya çıkan sosyal hizmet mesleği 1800’lü yıllara kadar gönüllülük ve hayırseverlik odaklı olarak yapılmakta iken sosyal hizmet uygulamalarının belirli standartlarının olması gerektiği ve bu alanda profesyonelleşmiş kişilere ihtiyaç duyulmasıyla birlikte okullaşma süreci başlamıştır.

Yolcuoğlu (2017)’na göre ilk başlarda sosyal çalışma eğitimi; seminer, konferans, kurs vb. eğitimsel girişimlerle yürütülen gönüllü çalışmalarla yürütülmekte iken özellikle 20.yy’ın başlarında, üniversitelerde bir sosyal bilim dalı ve bölüm olarak gereken yeri almıştır.

Profesyonel sosyal hizmet ilk olarak İngiltere’de 1890 yılında gönüllüler için teorik ve uygulamalı dersler sunan kurslarla; Kıta Avrupa’sına bakıldığında ise Almanya’da Alice Salomon aynı amacı taşıyan kursları kurmasıyla başlamıştır. 1898 yılında New York’ta yaz okulunun açılması ve Şikago’da Jone Addams’ın başını çektiği Hull House’un kurulması ile eğitim başlamıştır. Hollanda’da ise 1899 yılında ilk sosyal hizmet okulu olan Institute For Social Work Training açılmıştır (İyicil, 1963, 8; Koşar ve Tufan, 1999, 1-2; Akt. Karataş ve Erkan, 2002).

Sosyal hizmet Avrupa’da ilk olarak kiliselerin yaptığı gönüllülük odaklı çalışmalarla başlamış sistemli bir çalışma ve eğitim gerektirmesi zamanla oluşmuştur. Payne (2005) bu konuda sosyal hizmet eğitiminin tarihi gelişimini beş aşamada belirlemiştir.

- 1) 19.yy’da sanayi ülkelerinde uygulamaya dayalı eğitim o günün sosyal refah kurumlarında oluşmaya ve gelişmeye başladı.1900’lü yıllara gelindiğinde o ülkedeki eğitim sisteminin bir parçası olarak gelişme gösterdi.
- 2) 1930-1950 ‘li yıllar arasında gelişmiş sanayi ülkeleri kendi içinde farklı düzeyde eğitim vermeye başladı. Gelişmekte olan ülkeler bu modeli kendilerine adapte etmeye çalıştı.
- 3) Diğer ülkeler kendi ulusal sosyal hizmet sistemini sağlam zemine oturtabilmek için bazı öğeleri kendi modellerine uyarladılar. 1950’li ve 1960’lı yıllarda özellikle kaynak yoksunluğu yaşayan ülkeler bireyci batı modeli yerine toplumsal gelişme ve değişme vurgusu daha fazla yapılmıştır.

- 4) Batı ülkelerinde ve Japonya’da sosyal hizmet uzmanı profesyonel meslek elemanı olarak kabul gördüğü 1980-1990’da akreditasyon sistemi geliştirmiştir.
- 5) 1990 yıllarında komünist rejimden alınan ülkeler geleneksel batı ülkeleri eğitim modelini benimsedi.

Sosyal hizmet eğitiminin başlangıç yılları 1800’lü yıllardır. Eğitimin öncüsü Avrupa’dır. İlk kez İngiltere’de görülmüştür. Daha sonra ABD’de Hayırseverlik Organizasyon Topluluğu (Charity Organization Society) özellikle yoksul ailelerle çalışmıştır (Alptekin, 2016, s.10).

1904 yılında New York Filantrop, okulu bir yıllık sosyal hizmet eğitimi başlatmıştır (Kendall, 1987’den Akt; Koşar ve Tufan, 1999: 1-2 Zastrow, 2013: 1-2).

Sosyal hizmet okulu olarak tanımlanan ilk okul Amsterdam’da (Hollanda) bir grup sosyal reformcu tarafından 1899’da kurdu. İki tam yıl kuramsal ve uygulamalı derslerden oluşan bir program kendilerini hayırseverliğe adayan kişilere eğitim verdi. Avrupa ve ABD’de 1910’a kadar toplamda 14 sosyal hizmet okulu açıldı. İkinci Dünya Savaşından sonra Birleşmiş Milletler sosyal hizmet eğitiminin gelişmesi için itici güç olmuştur.

1920’li yıllarda Mary Richmond ilk kez sosyal hizmet kuram ve uygulamalarını ele aldı. “Sosyal Teşhis” ile sosyal hizmet eğitiminin kurumsallaşmasına katkıda bulundu (Alptekin, 2014).

Komünist rejimin çökmesiyle Rusya’da sosyal hizmet eğitimi gelişme şansı bulmuştur.

Sosyal hizmet eğitimi çeşitli ülkelerde farklı aşamalarda gelişim göstermiştir. Hindistan’da ilk okul Tata Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Pakistan’da 1953 yılında Pakistan Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Teknik Destek Hizmetinin etkisiyle başlamıştır. Güney Asya ülkelerinden Tayvan Japonya’nın kolonisi olduğu dönemde tanıştı. 1951 yılında ilk 2 yıllık sosyal hizmet okulu açıldı. Çin’de 1921 yılında başlamış olsa da ilk program 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla başlamıştır. Afrika’daki eğitimin kökenlerini sömürgecilik propagandaları oluşturur. Afrika’da ilk sosyal hizmet eğitimi 1924’de Güney Afrika Cumhuriyeti’nde başladı. 1936 yılında Mısır’da, 1942 yılında Cezayir’de, 1945 yılında Gana ve 1960’da Tunus’da sosyal hizmet eğitiminin başladığı görülmüştür (Alptekin, 2016, s.11).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ve sosyal hizmet okullarının kurulması yönünde itici güç oldu. Sosyal ve Ekonomik Konsey'in Sosyal Komisyonu 1947'deki ilk toplantısından itibaren sosyal refah personeli yetiştirme ihtiyacı üzerinde durdu (Kendall, 1987'den Akt.; Koşar ve Tufan, 1999:2).

Sosyal hizmet mesleği ortaya çıktığı ilk dönemden itibaren insanların sanayileşme ve küreselleşmeyle geleneksel aile tipinden uzaklaşmaları, kırdan kente göç ile birlikte kentleşmenin artması, kadının çalışma hayatında aktif rol oynaması, çekirdek ailelerin ve parçalanmış aile sayılarındaki hızlı artış, teknolojik gelişmelerle insanların ihtiyaç duyduğu sosyal desteğin aile içerisinde karşılanamaması nedeniyle bu ihtiyacı karşılayacak kurumların ortaya çıkmasını sağlamıştır. İlk olarak sosyal hizmet gönüllüler yoluyla verilen bir hizmet olmakla birlikte insanı seven her bireyin sosyal hizmet uygulaması yapılabileceği görüşü bugün sosyal hizmet mesleğinin önündeki en büyük engellerden biri olmakla birlikte daha çok sosyal hizmetin ilk ortaya çıktığı yıllarda kilise ve vakıflarla yalnızca insanları seven ve insan ihtiyaçlarına duyarlı bireylerin rol oynadığı sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerinden kaynaklanmıştır.

İlk sosyal refah örgütlenmesi kurumu 1820'de John Griscom tarafından kurulan Yoksulluğu Önleme Derneği'di. Bu derneğin amacı yoksulların yaşam koşullarını ve alışkanlıklarını araştırmak, yoksul bireylerin kendi kendilerine yardımcı olabileceği planlar önermek, onları tasarruf etmeye ve ekonomik davranmaya cesaretlendirmektir. Bu amaçla dernek, yoksullara ev ziyareti gerçekleştirdi (temel sosyal hizmet tipi) (Zastrow, 2013, s.2) .

Sosyal hizmet eğitimi Türkiye'de ve Dünya'da yaşanan olumsuz olaylar (savaş, doğal afet, göç, nükleer saldırılar vb.) nedeniyle ortaya çıkan dezavantajlı kesimin haklarını savunmak için ortaya çıkmış ve bu olaylarda ihtiyacını karşılayamayan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması toplumsal uyumunun sağlanması ve desteklenmesi için sosyal hizmet eğitimi almış bireylere duyulan ihtiyaç artmıştır.

Dünya'da sosyal hizmet eğitiminin standartlarının belirlenmesi için bir takım çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar akreditasyon adını alan o ülkede sunulan mal ve hizmetlerin belirli bir standartta ve kalitede olmasını belirleyen ilkelere.

ABD'de 1950'de sosyal hizmet eğitiminin kalite standardı için sosyal hizmet eğitim konseyi (Souncil on Social Work Enducition- CSWE) oluşturulmuştur. ABD'de uygulanan sosyal hizmet eğitiminde akreditasyon düzeyine sahip okullar daha çok tercih edilme ve mezunlar açısından da iş ortamında daha çok tercih edilme imkanı sağlamaktadır (Yiğit, 2016).

3.1.2. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Ülkelerin İncelenmesi

Avrupa’da ve Amerika’da ülkelerin hepsinde kendi sosyal-kültürel ve ekonomik özelliklerine bağlı olarak sosyal hizmet eğitim sistemi farklılıklar göstermektedir. Örneğin Almanya’da temel eğitimin dışında 3 yıl mesleki eğitim veren okullar bulunmaktadır. Bu okullar devlete bağlı, özel ya da kilise vb. dini merkezlerde verilmektedir.

Sosyal hizmet eğitimi AB ülkelerinde lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim veren kurumlarda görülmektedir. Sosyal hizmet eğitimi adına ön lisans ya da lise düzeyindeki eğitimler mevcut değildir. Burada sosyal hizmet eğitiminin en az lisans düzeyinde verilmesini kabul eden akreditasyon standartlarının önemi vardır.

3.1.2.1. Almanya’daki sosyal hizmet okulları

Almanya’da sosyal çalışmacıların ya da sosyal hizmet uzmanlarının öğrenimi 70’lerin başından beri genel olarak yüksekokullarda yapılır. Bugün 60’tan fazla yüksekokulda sosyal çalışma (Sozialarbeit) ve/ya sosyal eğitim (Sozialpädagogik) öğretimi uygulanır. Bazı yüksekokullarda bu öğretim başka mesleklerde öğretim veren bölümlerin yanında ancak bir bölüm olarak varlık gösterir. Bazı üniversitelerde de çoğunlukla eğitim bilimleri bölümleri içinde, bazen onun dışında sosyal çalışma veya sosyal eğitim adlarıyla öğretim uygulanmaktadır. Uygulamada ise 90’lı yıllardan başlayarak birliğe doğru giden genel bir eğitim söz konusudur. (Unbehaun, 2005)

Avrupa Birliği üyelerinden olan ve sosyal hizmet alanında ortaya çıktığı ilk zamanlardan itibaren eğitim veren Almanya örneğinde sosyal hizmet eğitiminin örneklerine bakacak olursak Almanya’nın siyasi yapısı gereği farklı eyaletlerinde farklı eğitim modelleri uygulanmaktadır.

Burada her eyaletin kendisine özgü sosyal hizmet eğitimi verdiği görülmektedir. Almanya’nın yüzölçümü bakımından en büyük eyaletlerinden olan Bavyera Eyaletinde eğitim öncelikle öğrenim öncesi uygulama çalışmasını içermektedir ve eğitim süresince ve ana öğrenim sonrasında staj uygulamaları bulunmaktadır.

Almanya’nın sanayisinin gelişmiş olduğu ve en kuzeyinde yer alan Hamburg eyaletinde ise öğrenim öncesinde daha uzun bir staj ve ana öğrenimde uygulama ve proje çalışmaları yapılmaktadır.

Aşağı saksonya eyaletinde ise teorik öğrenim öncesi 3-6 ay arası uygulama ve ana ve temel öğrenimde uygulamalı çalışma ve öğrenim sonrasında diploma ve staj uygulamasından sonra öğrenciler mezun olabilmektedir.

Her eyalette sosyal hizmet eğitimi farklılık göstermekle birlikte bazı bölgelerde öğrenci yalnızca belirli bir süre sosyal hizmet kuruluşunda bulunduktan sonra okula kabul edilir. Yüksekokula kabul edilen öğrenci eğitimin içerisinde haftanın belirli saati staj uygulaması görür. Teorik öğrenimin sonunda öğrenciye okuldaki bilgilerini uygulayabileceği ve sosyal hizmetin rol ve sorumluluklarına sahip olabilmesi için alandaki süpervizyon eşliğinde bir ya da iki yarı yıl staj uygulaması ya da proje hazırlaması istenir.

Unbehaun (2005)'ın belirttiği Georg-Simon-Ohn (GSO) Yüksekokulu Nürnberg Sosyal Hizmetler Bölümü örneğinde; GSO Yüksekokulunda sosyal hizmetler eğitimi, biri temel, biri ana öğrenim olmak üzere iki bölüme ayrılır:

- (En az) 3 sömestrelilik temel eğitimden sonra bir ara sınavdan geçmek gerekir
- (En erken) 4 üncü sömestire ile başlayan ana öğrenimin ilk iki sömestresi pratik çalışmalara aittir; çalışmalar çoğunlukla bir işyerinde uygulanmaktadır.
- (En erken) 6ncı ile 8 inci sömestire arası ana öğrenimdeki derslere girilir özel ağırlıklı ders programı (Studienschwerpunkt) seçilmesi zorunludur.
- Diploma tezinin konusu en erken 5inci sömestrede verilebilir
- En geç 12inci sömestrede eğitim bitirilmelidir.

3.1.2.2. Amerika Bileşik Devletleri sosyal hizmet eğitim modeli

Amerika Birleşik Devletlerindeki (ABD) sosyal hizmet eğitim modellerine bakacak olursak eğitimin içeriğinde hem genelde sosyal hizmet eğitim modeline hem de belirli bir alanda ihtisaslaşmayı amaçlayan eğitim modeline rastlamak mümkündür.

Uzmanlık eğitim programları; çocuk refahı, fiziksel sağlık, akıl sağlığı, özrürlük, yaşlılık, iş dünyası, ceza hukuku, okul sosyal hizmeti ve diğer alanlardır. Bu tür alanlar daha çok sosyal hizmet okullarının çok olduğu ve özel sosyal problemlerin fazla olduğu şehirlerde artış gösterme eğilimindedir (Doğan, 2005).

Daha çok sanayileşmiş ve yoğun göç almış bölgelerde insanların yaşadığı sorunların çeşitliliği ve birden fazla sorunun bir arada olması nedeniyle bir alanda uzmanlaşmayı gerektiren sosyal hizmet eğitimine ihtiyaç doğurmuş ve nüfus bakımından fazla olması sebebiyle sosyal hizmet okullarının sayıca fazla olması bu

alandaki uzmanlaşmayı gerektiren eğitim için ihtiyaç olan sosyal hizmet uzmanı sayısını karşılamada yeterli olmuştur.

Genelci programlar nispeten daha az okulun ve az sayıda iyi eğitim almış sosyal hizmet eğitimcilerinin bulunduğu coğrafi bölgelerde daha yaygındır. Bu bölgelerde sosyal hizmet sağlayanların sınırsız sayıda psikososyal sorunla baş etmesi için çok çeşitli çekirdek becerilerle donanmış olmaları gerekir (Doğan, 2005).

Amerika Birleşik Devletlerinde nüfus yoğunluğu olarak daha az olan bölgelerinde tarıma dayalı sanayinin geliştiği, yaşlı nüfusun fazla olduğu bölgelerde insanların daha az sosyal sorunlara maruz kalması (göç, yoksulluk, engellilik vb.) nedeniyle bu bölgelerde sosyal hizmete ihtiyaç duyan insan sayısının az olması sebebiyle sosyal hizmet okullarının sayısı diğer bölgelere göre az olup eğitimde ihtisaslaşma yerine daha çok uzmanların tüm alanlarda bilgisi olmasını içeren genelci sosyal hizmet eğitimine ağırlık verilmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinde de sosyal hizmet eğitiminin kalite standartlarının belirlenmesi, eğitimin ne şekilde ve kimler tarafından verileceği konusu tartışılmış ve bu konulara çözüm bulunulabilmesi için sosyal hizmet okullarının akredite çalışmalarını sağlayan kuruluş kurulmuştur. Ve bu kuruluş sosyal hizmet eğitimin kalite standartlarını belirleyerek alandaki sosyal hizmet uygulayıcılarının topluma faydalı olabilmesi için eğitimin kalitesini artırılmasına yönelik çalışmalar yapmıştır. Bu yaptığı çalışmalardan biri ise Doğan (2005)'inde belirttiği gibi ABD'de sosyal hizmet okullarını akredite eden bir kuruluş olan sosyal hizmet eğitimi konseyi sosyal hizmet uygulama dersleri veren eğitimcilerin profesyonel dereceleri ile ilgili getirdiği tedbirlerle bu tür dersleri veren üniversite elemanlarının mutlaka sosyal hizmet alanında yüksek lisans yapmış olmaları zorunluluğu getirmiştir.

ABD'de sosyal hizmet okulları çok sıklıkla lisans sonrası sertifika programları açmaktadır. Lisans eğitimi sırasında öğretilmeyen ya da o dönemde programda olması gerekli olmayan uzmanlık bilgisi bir, iki yıllık bir dönemde öğrencilere kazandırılmaktadır. (Doğan, 2005)

3.1.2.3. Avustralya sosyal hizmet eğitimi modeli

Avustralya'da sosyal hizmet eğitimde daha çok genelci sosyal hizmet modeli görülmektedir. İlk iki yıl sosyoloji ve sosyal bilimlerden alınan dersler anlatılmakta,

üçüncü ve dördüncü yıl daha çok sosyal hizmetin uzmanlık alanlarından olan konulara ağırlık verilmektedir. Bu konuları Berk (2005) şu şekilde sıralamıştır;

- Sosyal adalet, vatandaşlık ve sosyal hizmet
- Sosyal kalkınma ve kırsal alanın geleceği
- Hastalıklar, eşitsizlik ve müdahale
- Aileler, çocuklar ve şiddet olayları
- Yaşlılık
- Kentsel alan ve geleceği, sıklık ve alan sorunu ve sosyal hizmet
- Vatandaşlara genel bakım
- Uyuşturucular, alkol ve sosyal hizmet yanıtı
- Branş ve çatışmalar

Üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin bu konulardan en az dördünü almış, tamamlamış ve başarmış onları gerekmektedir.

Avustralya sosyal hizmet eğitiminde daha çok öğrenci odaklı eğitim söz konusudur. Eğitim aracılığıyla öğrenciye, sosyal hizmet uygulayıcısına bir takım beceriler kazandırılması beklenir. Sosyal hizmet uygulayıcısının bireylerin sorunlarına yönelik analiz ve inceleme yapması, durumlarını içerisinde bulunduğu çevre ile birlikte değerlendirilerek çok yönlü düşünmesi ve sorunlarının çözümüne yönelik müracaatçı ile birlikte çalışması gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanından bireylerin toplumun bir parçası olduğunu ve sorunların çözümü için bireyin toplumdaki ve sosyal çevresinden ayrı düşünülmemesi ve müdahale yöntemlerinin bu bakış açısıyla ortaya konması öğretilir.

3.1.2.4. Litvanya sosyal hizmet eğitimi modeli

Litvanya’da sosyal hizmet eğitiminin başlangıcı diğer ülkelere göre daha yenidir. 1990 yılında Batı Avrupa ve Amerika’nın etkisiyle sosyal hizmet eğitimi başlatılmış asıl gelişimi 1992 yılı sonrasında olmuştur. Üniversitelerde daha çok sosyal çalışma ve sosyal pedagoji’yi ayrı ayrı ele alan 4 yıllık eğitim söz konusudur (Aktaş, 2005).

Litvanya eğitim sistemine göre ortaöğretimi bitiren öğrenciler yüksek öğrenime başlamak için belirli süre ilgi ve yeteneklerini keşfetmeleri amacıyla farklı alanlarda çalışmalar yaptıktan sonra kendileri için en uygun eğitim programını seçip o alanda profesyonel eğitime başlamaktadırlar. Aktaş (2005) ‘inde belirttiği gibi öğrenciler diğer eğitim alanlarında olduğu gibi sosyal hizmet eğitiminde de sosyal hizmete

yönelik kurumlarda bazen 3 ay bazen de 1 yıldan fazla süreyle zaman geçirmektedirler.

Litvanya sosyal hizmet eğitimi 4 yıl sürmekte ve öğrenciler eğitim kurumundan mezun olabilmek için tez hazırlamaktadırlar. Bölümden mezun olan öğrenciler sosyal hizmete yönelik kurum ve kuruluşlarında sosyal hizmet uzmanı olarak görev yapmaktadır. Litvanya sosyal hizmet kurumlarında görev yapan elemanların hemen hemen çoğunluğu –aşçılar dahil- sosyal hizmet uzmanlarından oluşmaktadır. (Aktaş, 2005)

3.1.2.5. İsveç sosyal hizmet eğitimi modeli

Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinden biri olan İsveç'te sosyal hizmet alanında İngiliz ve Amerikan modelleri örnek alınmıştır. Öğrenciler iki yarıyıl alanda pratik yaparlar. Mastır programına devam etmek isteyen öğrenciler 2 yıl, doktora programına devam etmek isteyen öğrenciler ise 4 yıl daha eğitim almak zorundadırlar. Her iki öğretim programına da belirli yeterlilik düzeyini sağlamış öğrenciler kabul edilmektedir. Derslerin içeriği; sosyal bilimler ve davranış bilimleri, araştırma yöntemleri gibi bilimsel teoriler üzerinde yoğunlaşmaktadır. (Aktaş, 2005)

3.1.2.6.Fransa sosyal hizmet eğitim modeli

Fransa'nın siyasi ve kültürel yapısındaki değişiklikler sosyal hizmet eğitimini de etkilemiştir. Fransız Devrimi'nden sonra değişen siyasi yapı sosyal hizmet eğitiminde hayırseverlik anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Paris'te sosyal yardım merkezlerinin kurulması 1896'da başladı ve bunu 1907'de ilk Sosyal Hizmet Uygulama Okulu'nun açılması izledi, 1908'de refah için bedava eğitim veren okulun bulunmasını ise 1922 profesyonel anlamda hemşire ve sağlık memurlarına diploma verilmesi fikri sabitlenmesi takip edildi (Aktaş, 2005).

Fransa'da sosyal hizmet eğitimi daha çok bu alanda gönüllülük ve hayırseverlik odaklı sosyal bakım elemanı temelinde verilmeye devam edildi. 1995 yılında sosyal hizmet alanında resmi bir kurum olan Sağlık, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurulmasıyla sosyal hizmet alanı Fransa'da ulusal boyutta kurulmuş oldu.

Fransa'da sosyal hizmet uygulayıcısı olmak isteyen öğrenci 3 yıl üniversite eğitimi sonrasında sosyal hizmet kurumlarında 14 ay uygulama yaptıktan sonra bu alanda kendisini diploma sahibi olmak isterlerse 2 yıl daha eğitim aldıktan sonra bir takım sınavlardan sonra bu alandaki yeterliliğini kanıtlaması beklenir. Başarı ile bölümü bitiren ve sosyal hizmet diploması almaya hak kazanan kişi sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında sosyal hizmet uygulayıcısı olarak görev alır.

3.1.2.7. Hollanda sosyal hizmet eğitimi modeli

Hollanda günümüzde sosyal ve ekonomik olarak gelişmiş ülkelerdendir. Sosyal devlet olma yönünde büyük ilerleme kaydetmiş olan Hollanda'da bu doğrultuda sosyal hizmet faaliyetlerinin de gelişmiş olması şaşırtıcı değildir. Sosyal hizmet genellikle yerel yönetimlere devredilmiştir. Dünya'nın bilinen en eski sosyal hizmet okulu Amsterdam'da 1896 yılında kurulmuştur (Marie Muller-Lulofs).

Dünya'da siyasi gelişmelere paralel olarak sosyal hizmete ihtiyaç duyan insan sayısı 2. Dünya Savaşı'nın ardından artması nedeniyle Hollanda'daki sosyal hizmet eğitim kurumları bu ihtiyacı karşılamak adına sayıca artmıştır. Hollanda sosyal hizmet eğitimi Almanya modeline yakınlık göstermektedir.

Hollanda'da sosyal hizmet eğitimi mesleki eğitim ve üniversite eğitimi birbirinden ayrı tutulmaktadır. 4 yıl süren üniversite eğitiminin 3. Yılında uygulama yapılır. Öğrenciler bu yılda tam ve yarı zamanlı olmak üzere alanda uygulama yaparlar (Aktaş, 2005).

3.2. Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi

Türk toplumunun tarih boyunca sosyal ve kültürel yapısı incelendiğinde toplumda dezavantajlı kesimin ihtiyaçlarının karşılanması için dayanışma ve yardımlaşma vakıfları, aile içi ilişkiler, komşuluk ve ahabplık ilişkileri görülür. Son dönemlerde küreselleşmeyle birlikte toplum tarafından karşılanamayan ihtiyaçlar statüko tarafından karşılanmaya başlanmasıyla ülkemizde sosyal hizmetin profesyonellerce uygulanmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Türk toplumundaki sosyal hizmet faaliyetlerini inceleyecek olursak Karataş (2005)'inde belirttiği gibi Osmanlı tarihi boyunca imparatorluk ekonomik ve siyasi gücü ile orantılı olarak sosyal hizmet faaliyetlerine yer vermiştir. Daha çok yoksul, dul ve yetimlerin gereksinimlerini karşılamak için faaliyet göstermiştir. Zanaatkarlar için fütüvvetler kurulmuş ve bunlar gelişirken kent ve mahallelerde sosyal yardım kültürü yaygınlaşmıştır.

Osmanlı Devletinde 1868 tarihinde kimsesiz çocukları korumak için ıslahaneler kurulmuştur. 1873 yılında Yusuf Ziya Paşa tarafından öksüz ve yetim çocukların okutulması için Darüşşafaka adında dernek kurulmuştur. Dernek günümüzde halen aynı amaçla hizmet vermektedir. II. Abdülhamit tarafından kimsesiz kadın, çocuk, engelli ve yaşlıların barınma ve bakım ihtiyaçlarının karşılanması için Darülaceze kurulmuştur. Bu

kurum günümüzde halen aynı amaçla hizmet vermeye devam etmektedir. Ana veya babasız ya da kimsesiz çocukların barınma, bakım, sağlık ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için Hamidiye-i Etfal Cemiyeti kurulmuştur. Bugün bu cemiyet günümüze kadar farklı isimlerde faaliyet göstermiş günümüzde ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı çatısı altında hizmet vermeye devam etmektedir.

II. Dünya Savaşından sonra Dünya’da hızla geniş kitlelere ulaşan sosyal hizmet faaliyetlerinin Türkiye’deki yansımalarına baktığımızda Avrupa’nın gerisinde kalmış, 1960 yıllarında ilk sosyal hizmet faaliyetlerine başlanmıştır. O yıllarda Almanya, ABD, Fransa gibi ülkelerde sosyal hizmet okullarının sayısı 200lere ulaşırken Türkiye’de sosyal hizmet sadaka ve çeşitli yardımlarla yürütölmekteydi.

II. Dünya Savaşının ardından çeşitli ölkelerde sosyal hizmet eğitiminin başlamasında Birleşmiş Milletlerin rolü önem kazanmaktadır. Birleşmiş Milletler Sosyal ve ekonomik Konseyin ilk toplantısından beri “sosyal refah sektörü” için insan gücü yetiştirmenin önemi üzerinde durulmuş Birleşmiş Milletler Sosyal Kalkınma Komisyonu tarafından 1951’de benimsenen bir kararda sosyal hizmet, kendine özgü ayırt edici işlevleri olan ve eğitsel gereklilikleri ile belirginleşen bir meslek olarak tanımlanmıştır (Kut;1983).

Türkiye’de Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra toplumsal yaşamda yapılan düzenlemeler; kadınlara seçme, seçilme hakkının verilmesi, kanun önünde kadın erkek eşitliği, medeni kanunun kabulü, Avrupa İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin kabulü vb. hukuki düzenlemeler ölkemizde sosyal hizmet alanında yapılan önemli gelişmelerdir. Cumhuriyetin ilk yıllarında geleneksel toplum yapısı, geniş aile ve insanlar arası ilişkiler sosyal hizmet faaliyetlerinin yaygınlaşmasını engellemiş, insan ihtiyaçları toplumun içinde bulunduğu kaynaklarla bireylere aktarılmıştır. Daha çok hayırseverlik, yardımseverlik odaklı bir anlayış söz konusu olmuştur. Alptekin (2016)’nın da belirttiği gibi; devlet sosyal hizmetlerin sunumunda sınırlı bir alanda (çocuk koruma, engelli ve yaşlı bakımı ve sosyal yardım gibi) sorumluluk üstlenmişken dini kurumların, gönüllü çalışanların (Derneklerin), hayırseverlerin ve belediyelerin sosyal hizmetler alanındaki ağırlığı daha fazladır. Bu temel nedeniyle de günümüzde halen sosyal hizmet faaliyetlerine hayırseverlik odaklı ve insanı seven her bireyin yapabileceği anlayışı devam etmektedir. Bu anlayış sosyal hizmetin profesyonel anlamda gelişmesinin önündeki en büyük engeldir.

1950’li yılların sonunda yerleşim birimlerindeki nüfus üretim ilişkileri, üretim biçimi, miktarı ve eğitim düzeyi hatırı sayılır bir ölçüde değişime uğramıştır. Bu yıllarda toplumsal

yapımızdaki köklü değişimler yeni toplumsal sorunlara da kapı aralamış, toplumsal hayatımızdaki görünmeyen ya da kendi içinde geleneksel yolla bir şekilde halledilen sorun görünür hale gelmiştir (Alptekin, 2016, s.54).

Tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de sosyal hizmetin profesyonel alanda gelişmesini BM (Birleşmiş Milletler) yaptığı çalışmalar sağlamıştır. Türkiye’nin Birleşmiş Milletlere üye olması ve Avrupa Birliği Uyum Sürecinde sosyal hizmet faaliyetlerine verilen önem ülkemizde sosyal hizmet faaliyetlerinin hızla yaygınlaşmasına ve bu faaliyetleri yerine getirebilecek eleman yetiştirebilmek için sosyal hizmet okullarına ihtiyaç duyulmuştur.

1957 yılında Birleşmiş Milletler Sosyal Refah Müşaviri Miss Hersey’in başlattığı çalışmalar alandaki değişimin temelini oluşturmuştur. Bu çalışmalarla Türkiye’de sosyal hizmetin ‘bilimsel ve mesleki bir yaklaşımla yeniden örgütlenmesi kararlaştırılmıştır. Böylece 1959 yılında 7355 sayılı Sosyal Hizmet Entitüsünün Kurulmasına Dair Kanun çıkarılmıştır (Karataş,2005).

Birleşmiş Milletler Eğitim Müşaviri Mrs. Sendky ilk ders programının oluşmasında etkili olmuştur (Koşar, Tufan, 1999, s.3).

Bu çalışmalara paralel olarak Sosyal Hizmet Akademisi kurulmuştur. Eğitimin başlangıcında BM teknik yardım programı ile dört eğitim danışmanı görev almıştır. ABD’den altı, Hollanda, Pakistan, Hindistan’dan bir öğretim üyesi akademinin kadrosuna dahil edilmiştir (Karataş, 2005).

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) bünyesinde faaliyet gösteren Sosyal Hizmet Enstitüsüne bağlı olarak 1961 yılında Sosyal Hizmet Akademisi kurulmuş ve aynı yıl eğitime başlamıştır. Böylece ilk sosyal hizmet eğitimi bürokratik yapı içerisinde kurulmuştur (Alptekin, 2016, s.57).

Sosyal Hizmet Akademisi’nin ardından 1963 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur. Bu uygulamaya dönemin siyasi yapısı olan “sosyal hukuk devletinin” uygulamaya konulmuş halidir. Ancak bu dönemi izleyen 1980 sonrası döneminde ülkenin içinde bulunduğu durum sosyal hizmetlerin ilerleyişini de etkilemiş, kurulan birçok dernek ve okul kapatılmıştır. 1990’lara gelindiğinde amaçlanan sosyal refah devletine geçiş sürecinde sosyal hizmete önem artmış ve SHÇEK kurularak sosyal hizmetlerin faaliyetleri genişletilmiş sosyal hizmet faaliyetleri daha da etkili bir hal almıştır.

BM'in etkisiyle başlayan eğitimde ABD'nin sosyal hizmet modelleri ve yaklaşımının etkisinde kalmış ve uzun yıllar bu yaklaşımlara göre eğitimler verilmiş Ülkemizin toplumsal ve kültürel yapısına göre eğitim oluşturulamamıştır. Tomanbay (2005)'in ifadelerine göre 1960 yılında Türkiye'de sosyal hizmet öğrenimi gören öğrencilere sunulan hizmetler tarih olarak 1940'lı yılların bilgileridir. O dönemin ABD toplumunun gerçeği olan kızılderehiler, zenciler ya da Amerika'ya göçen göçmenlerle ürettikleri bilgileri Türkiye toplumuna uygulamaktadır. Ülkemiz şartlarına uzak ve tamamen batı etkisiyle verilen eğitimin Türk toplumunun ihtiyaçlarını karşılama konusunda işlevsiz olacağı aşikardır.

Sosyal hizmet öğretiminin yeniden yapılandırılmasına ilişkin çalışmalar uzun yıllar göz ardı edilmiş ve bu konuda ancak 1998 yılında yalnızca bölüm düzeyinde çalışma yapılmış ve batının etkisinden uzaklaşmıştır. Sosyal Hizmet Yüksekokulunda sosyal hizmet öğretiminin yeniden yapılandırılması ile ilgili çalışmalara Akademik Yapılanma Komisyonu (AYKOM) tarafından çalışmalara başlanmıştır (Tomanbay, 2005).

Sosyal hizmet eğitiminin verilmesinde ikinci okul olan Sosyal Çalışma Yüksekokulu Sosyal Hizmetler Akademisinin kuruluşundan 6 yıl sonra (1967'da) Hacettepe Üniversitesi bünyesinde kurulmuş ve aynı yıl eğitim vermiştir. 2 yıl sonra aynı üniversite içerisinde Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi içerisinde Sosyal Çalışma adıyla bir bölüme dönüştürülmüştür. Bu bölüm daha sonra sosyoloji bölümü ile birleşmiş ancak daha sonra ayrılmış ve Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler adı altında tekrar eğitime başlamıştır (Alptekin, 2016, s. 56).

Sosyal hizmet bölümünün yaygınlaşması ve gelişmesinde iki önemli olay etkilidir. Bunlardan birincisi Başkent Üniversitesi bünyesinde kurulan sosyal hizmet bölümü (böylelikle sosyal hizmetin yaygınlaşması önündeki en büyük engel ortadan kalkmış oldu) ikincisi ise Marmara depreminden sonra bölgeye yardım için gelen BM görevlilerinin sosyal hizmet uzmanlarıyla ortak çalışması nedeniyle bürokratik yapı ile yakın ilişkiler sonrasında sosyal hizmet uzmanına duyulan ihtiyaç sonrasında eğitiminin yaygınlaştırılması çalışmalarına başlanmıştır.

Sosyal çalışma mesleğinin büyük bir gecikmeyle ülkemize girmiş olmasının, yavaş gelişmesinin, çok çeşitli sosyo-politik ve sosyo-ekonomik, kültürel ve sosyal nedenlerinin bulunduğunu açıklamada herhangi bir beis bulunmamaktadır (Yolcuoğlu, 2017).

Avrupa Birliği Kopenhag kriterlerine göre sosyal hizmet uzmanının sayısının arttırılması gerektiği maddesi nedeniyle sosyal hizmet okullarının arttırılması ülke gündemine taşınmış ve 2000’li yıllarda hkmetin baskılarıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) ve Yükseköğretim Kurumu (YK) aracılığıyla yeni bölümler kuruldu (Alptekin, 2016).

3.2.1. Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Okullar

Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi uzun bir süre yalnızca tek bir okul tarafından verilmiştir. Bu durum sosyal hizmet eğitiminin yaygınlaşamamasına sebep olmuştur. İlk olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde kurulan okul daha sonra yerini 1982 yılında Hacettepe Sosyal Hizmetler Yüksekokuluna bırakmış ve yaklaşık 50 yıl tek bir bölüm olarak eğitim vermeye devam etmiştir. Ülkemizin sosyal ve ekonomik durumuna bakılacak olursa 2000’li yıllarda artan sosyal devlet anlayışı sosyal hizmet mesleğine verilen önemi arttırmış dönemin siyasi yapısıyla birlikte sosyal hizmet eğitiminin yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Uzun yıllar bir tek okulda eğitim verilmesi alanda sosyal hizmet akademisyenlerinin eksikliği ve bölüm açılan şehirlerdeki sosyal hizmet kurumları eğitimin niteliğini büyük oranda etkilemiştir.

Sosyal hizmet mesleği evrensel meslek etiği çerçevesinde uygulanmaktadır. Sosyal hizmet uygulamalarından yararlanan birey ve grupların savunmasız ve incinebilir olması onları kötü muamele ve istismara açık bırakmaktadır. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminin önemli bir boyutu öğrencilerin evrensel meslek etiği ilkelerini içselleştirmeleri ve bu temelden hareketle toplumun dezavantajlı grupların güçlenmesi için savunuculuk yapmaları amaçtır (Karataş, 2011).

Türkiye’de mevcut sosyal çalışma eğitiminin ilk yılları, sosyal bilimlerin geneline ilişkin bilgiler ve sosyal çalışma bilimi ve mesleğine ilişkin temel uygulama ve kuram bilgisini kapsamaktadır (Yolcuoğlu, 2017).

Sosyal hizmet eğitiminin birçok disiplinle birlikte verilmesi bu alanlarda ilgili diğer bölümlerden destek almasını gerektirmektedir bu nedenle eğitim verilebilmesi için bölümün açılacağı üniversitelerdeki ilgili diğer bölümlerin varlığı da son derece önemlidir.

Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi ön lisans, lisans (rgn, açıköğretim ve ikinci ğretim) yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir (Aydemir ve Yiğit, 2017).

Dört yıllık lisans ve yüksek lisansüstü öğrenimleri süresince sosyal çalışma bölümü öğrencileri, geleceğin profesyonelleri olarak, bireysel donanımlarına paralel olarak şu meslek formasyonları kazanırlar; genel olarak insanı ve toplumu anlayabilme, birey ve toplum sorunlarını algılayabilme, çözüme yönelik alternatif geliştirebilme, değişme ajanı rolüne sahip çıkarak bunun sonuçlarıyla başa çıkabilme, sosyal refahı geliştirme, yönlendirme ve yaygınlaştırma gibi sorumluluklar kazanabilme (Yolcuoğlu, 2017).

Türkiye’de ön lisans sosyal hizmet eğitimi 2008-2009 yılında Açıköğretim Fakültesi ile verilmeye başlanmış ve daha sonra sayısı artmaya başlamıştır. Bu bölümden mezun öğrencilerin unvan konusu sıkça tartışılmıştır. Ülkemizde bu bölümün sosyal hizmet bölümünün ön lisansı olarak düşünülse de Dünya’da sosyal hizmet eğitimi ön lisans düzeyinde verilmemektedir. Ancak aynı durum ve karışıklık diğer ülkelerde de yaşanmaktadır. Örneğin ABD’de sosyal hizmet ön lisansı mevcuttur ancak ABD’de sosyal hizmet okullarını akredite eden CSWE Sosyal Hizmet Eğitim Konseyi sosyal hizmet ön lisans programını akredite etmemekte ve aynı zamanda bu programları sosyal hizmetin bir alt programı olarak görmemektedir.

Türkiye’de örgün eğitim veren lisans programlarına; örgün öğrenim veren ön lisans, açık öğretim modeliyle öğrenim veren ön lisans ve lisans programlarından pek çok şekilde geçiş yapılabilmektedir. Her yıl toplam 550-600 öğrenci bir lisans programına Dikey Geçiş Sınavı (DGS) kanalıyla dahil olmaktadır. DGS ile Açık Öğretim Sosyal Hizmet Bölümüne İktisat, İşletme, Sosyoloji, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Kamu Yönetimi, Maliye, Uluslar arası İlişkiler, Konaklama İşletmeciliği bölümlerinden geçiş yapılabilmektedir.

Sosyal Hizmet ön lisans bölümünden geçtiğimiz yıllarda sınavsız olarak sosyal hizmet lisans bölümüne tamamlayabilmekteydi ancak son birkaç yılda sınavsız geçiş hakkı kaldırılmıştır. Ülkemizde ön lisans sosyal hizmet bölümünün 4 yıllık sosyal hizmet bölümünün iki yıllığı olduğu konusunda yanlış bir anlayış söz konusudur. Çay (2011)’inde belirttiği gibi ön lisans mezunları sosyal çalışmacı kadrolarına atanamamaktadır. Lisans mezunları sosyal hizmet uzmanı (sosyal çalışmacı) unvanını alırken ön lisans mezunları sosyal tekniker, sosyal yardımcı vb. unvanları almaktadır. Sosyal hizmet mesleğinde lisans düzeyinde eğitim yeterli bulunamayıp ek eğitimler gerekli görülürken ön lisans sosyal hizmet eğitiminin olması düşünülememektedir.

1961 yılında ülkemizde başlayan sosyal hizmet eğitimi 1983 yılında eğitim vermekte olan iki bölümün Hacettepe Üniversitesi bünyesinde birleşmesiyle tek bir çatı

altına eğitim vermeye devam etmiştir. 2002 yılında Başkent Üniversitesi bünyesinde açılan bölüm sosyal hizmet eğitiminin yaygınlaşması adına önemli bir adım olmuştur. Uzun yıllar tek bir okul ile devam eden eğitim bu yıldan itibaren sürekli olarak artmaya başlamıştır. Okul sayısının artması mesleğin yaygınlaşması anlamında olumlu olarak kontrolsüz bir şekilde birden açılan bölümler eğitimin kalitesizleşmesine yol açmıştır.

2017-2018 yılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) kılavuzunda aktif olarak öğrenci alan sosyal hizmet bölüm sayısı 54 olup bu bölümlere toplamda 6,083 kontenjan bulunmaktadır. 2006 yılında yalnızca beş üniversitede sosyal hizmet eğitimi verilmekte 2011 yılından sonra bölüm sayısında hızlı bir artış yaşanmıştır. 2011-2012 yılında 9 üniversitede birden bölümün açılmasıyla hızlı bir artış görülmüştür. O yıl sosyal hizmet eğitimi veren üniversiteler şu şekildedir;

Tablo 1: 2011-2012 yılı sosyal hizmet eğitimi veren üniversiteler

Hacettepe Üniversitesi	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC)
Başkent Üniversitesi (Özel)	Kocaeli Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi	İstanbul Arel Üniversitesi (Özel)
Adnan Menderes Üniversitesi	Lefke Avrupa Üniversitesi (Özel)
Ankara Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi (Açıköğretim)
Düzce Üniversitesi	Maltepe Üniversitesi (Özel)
Yalova Üniversitesi	Toplam: 15 Bölüm

2011-2012 yılında 4 özel üniversitede, 2 tane Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine (KKTC) bağlı üniversitelerde olmak üzere toplamda 15 bölüm öğrenci almakta iken aynı yıl 28 bölüm açık olup öğrenci alımına başlamamıştır.

2017-2018 yılında ise toplam 56 bölüm 6083 kişilik kontenjanıyla öğrenci almıştır. (OSYM-Tablo-4 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları, 2017-2018) Bu bölümlerin fakülte dağılımı ise şu şekildedir;

Tablo 2: Sosyal hizmet bölümlerinin bağlı olduğu yüksekokul/ fakülte dağılımı

Sağlık Bilimleri Fakültesi	26
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	15
Fen ve Edebiyat Fakültesi	3
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	1
Sosyal Hizmet Yüksekokulu	1
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	2
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	2
Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	1
Açıköğretim Fakültesi	2
Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi	1
Toplam	54

Bölümlerin farklı yüksekokul ve fakülte çatısı altında açılması öğrencilerin mezuniyet sonrası yaptıkları iş ve unvan gibi konularda herhangi bir farklılık oluşturmamaktadır. Farklı fakülte ve yüksekokul içerisinde kurulması yalnızca bölüm hocalarının görüşü ile bağlantılı olup YÖK'ün bu konuda herhangi bir standardı bulunmamaktadır.

Bölümlerin akademisyen sayısına ve bu akademisyenlerin sosyal hizmet temelli olup olmadığına baktığımızda çok farklı bir tablo ile karşılaşmaktayız. Sosyal hizmet bölümü akademisyenlerin özellikle küçük şehirler ve yeni kurulan üniversitelerde sosyal hizmet alanı ile bağlantısı olmayan işletme, uluslar arası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü, iktisat, ilahiyat vb. bölümlerinden akademisyenlere rastlanmaktadır. Ayrıca bölümlerde çoğunlukla sosyoloji temelli öğretim elemanlarının çokluğu dikkat çekmektedir. Sosyal hizmet bölümü mezunu ve sosyal hizmet alanında belirli bir süre görev yapmış akademisyenlerin öğrencilere sosyal hizmet alanı ve uygulamaları konusundaki katkısı elbette ki yadsınamayacak derecede önemlidir.

Yaklaşık 272 akademisyenin yalnızca 43 tanesinin sosyal hizmet eğitimi aldığı görülmektedir.

1983 yılından itibaren Türkiye’de Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Sosyal Anabilim Dalında “Sosyal Hizmet” doktora programı açılmış ve günümüze kadar çok sayıda mezun vermiştir (Karataş ve Erkan, 2005). Sosyal hizmet doktora eğitimi veren üniversiteler şu şekildedir.

Tablo 3: Türkiye’de sosyal hizmet doktora eğitimi veren üniversiteler

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sosyal Hizmet
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Hizmet
Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Hizmet
	Aile Danışmanlığı
Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sosyal Hizmet
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Klinik Odaklı Sosyal Hizmet
İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Hizmet
İstanbul Zaim Üniversitesi	Sosyal Hizmet
Toplam:	7

3.2.2. Sosyal Hizmet Eğitiminde Alan Uygulamasının Yeri

Sosyal hizmet eğitimi alanda duyulan ihtiyaca yönelik uygulamadan doğduğu, uygulamanın ise sosyal hizmet mesleğini geliştirdiği ifade edilebilir (Çelik, 2011).

Sosyal hizmet eğitiminin temelini kuram yani teori ve uygulama diğer adıyla pratik olmak üzere iki bölümden oluşur. Öğrenci genellikle ilk iki yıl teorik eğitim aldıktan sonra 3. Yılda teorik eğitimin yanında daha uygulama eğitimi başlarken 4. yıl blok uygulama ve tez/proje çalışmaları yapılmaktadır. Sosyal hizmet öğrencisinden uygulama eğitiminde beklenen teoride aldığı eğitimi uygulama esnasında sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında pratiğe dökerek mezuniyet aşamasında kendi sosyal hizmet görüş ve değerlerini oluşturmuş, ülkedeki sosyal hizmet uygulamalarının

işleyişine ve sosyal hizmet etiğini benimseyen bir meslek elemanı olmalarını sağlamaktır.

Miley, O'Melia ve Dubois (1996; Aktaran Şahin, 2002:3)'e göre; sosyal hizmet eğitiminin uygulama boyutunda öğrenciden, uygulamalarında sosyal ve fiziksel çevre ile ilişkilmesi; değişime yönelmek için çok düzeyli değerlendirmeler ve çok yöntemli müdahaleler gerçekleştirilmesi; bireyden topluma kadar her düzeyde müracaatı sistemi ile çalışması; araştırma yapması ve adil sosyal politikalara yönelmesi beklenir.

Goldstein (1992)'nin de belirttiği gibi sosyal hizmet sıklıkla hem bir bilim hem de bir sanat olarak anılmaktadır. Bilim; mesleğin belirli kurallar ve ilkeler çerçevesinde düzene uygunluğunu ifade ederken, sanat; yapılan çalışmanın yorumsal, hayal gücüne dayalı ve yaratıcı olan boyutunu ifade etmektedir. Alan uygulaması yoluyla sosyal hizmet öğrencisi kendi bakış açısını oluşturmaktadır.

Alan uygulamasını yöneten biri eğitsel danışman; sosyal hizmet akademisyeni diğeri ise uygulama danışmanı; kurumda görevli sosyal hizmet uzmanı olmak üzere iki yöneticisi bulunmaktadır. Eğitsel danışman uygulama öncesi öğrenciyi uygulama hakkında bilgilendirerek uygulamada karşılaşacağı zorluklar ya da endişeleri hakkında öğrenciyi rahatlatma ve uygulama esnasında karşılaştığı zorlukların (kurum içerisinde değer görmeme, kurumunda sosyal hizmet uzmanı olmaması vb.) çözümü için kurum ile işbirliğinde olarak sorunların çözümü ve uygulamanın verimliliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yapar. Uygulama danışmanı yani sosyal hizmet kurum ve kuruluşunda görevli sosyal hizmet uzmanı ise sosyal hizmet öğrencisini meslek hayatına hazırlamak için kuruluşun işleyişini, amirleriyle olan iletişimi, uygulamada sınırlılıkları, hiyerarşik sistemi, uygulama yaptığı kurumun bulunduğu bölgedeki müracaatçı özelliklerini, müracaatçılar ile olan iletişimi, sosyal hizmet müdahalesini ve sosyal inceleme raporu yazmayı öğretir. Uygulamada eğitsel danışman ile kurum danışmanı arasında ortak bir çalışma olmalıdır, bu çalışma sosyal hizmet uygulamasının verimini doğrudan etkilemektedir.

Alan uygulamasında uygulama deneyimi; öğrenci eğitsel yönetici, müracaatçı sistemi ve kurumu içeren bir bütünü oluşturur. Bu kapsam içerisinde öğrencinin sorumluluğu; öğrenci olarak uygulama ortamına uyum sağlamak ve eğitsel bilgi ve tecrübe kazanmaktır. Eğitsel yöneticinin sorumluluğu ise; öğrencinin bu tecrübeden en üst düzeyde yararlanmasına yardım etmektir (Hacettepe Üniversitesi Blok Uygulama I Rehberi, 1993:4).

Sosyal hizmet uygulamasında kurum içerisinde sosyal hizmet uzmanının kurumdaki işlevi, motivasyonu, sayısı, ekip elemanları ile ilişkisi, müracaatçıya bakış açısı kurumun sosyal hizmet eğitimine ilişkin görüşü sosyal hizmet uygulamasını etkilemektedir (Kırımsoy, 2018).

Sosyal hizmet uygulamasının önemli bir unsuru ise öğrencinin eleştirel düşünme becerisi geliştirmesidir. Kırımsoy (2018) bu konuda şunları söylemiştir; sosyal hizmet öğrencisi uygulamada eleştirel düşünme becerilerini kazanarak sosyal hizmet değerleri ve etik ilkelerini içselleştirerek soruna yönelik müdahale önerileri geliştirmek ve uygulama süresini yürütmek konusunda önemlidir.

Sosyal hizmet uygulamasında öğrencisinin rol model aldığı uygulama danışmanı diğer bir adı süpervizyon; sosyal hizmet öğrencisine mesleki anlamda bilgi, beceri ve deneyim kazandırarak profesyonel çalışma hayatına hazırlamaktadır. Süpervizyon olarak görev yapan sosyal hizmet uzmanının alanda 5 yıl tecrübeli olması ya da sosyal hizmet alanında yüksek lisans eğitimi almış olması tercih edilmektedir.

Alan uygulaması sosyal hizmet öğrencisinin uygulama eğitimi sırasında mesleki rollerle tanışarak uygulama yaptığı kurumdaki sosyal hizmet uzmanını gözlemlemesi daha sonra da bunları uygulamaya aktarması sürecini kapsar (Kırımsoy, 2018, s.282).

Alptekin (2016) sosyal hizmet alan uygulamasına dair şu standartları belirlemiştir;

- Alan uygulamasında eğitsel danışman ile kurum danışmanı iş birliği içerisinde olmalıdır.
- Alan uygulaması 800 saatten az olmamalıdır.
- Kurum danışmanı sosyal hizmet disiplinde en az yüksek lisans yapmış ya da alanda en az 5 yıl deneyimli olmalıdır.
- Eğitsel danışmanlık alanda sosyal hizmet uygulama deneyimine sahip elemanlar tarafından yerine getirilmelidir.
- En az iki sosyal hizmet alanında uygulama yapılmalıdır.
- Öğrenci uygulama yaptığı kurumun çalışmalarına ve kurallarına uymalıdır.

4. AÇIKÖĞRETİMİN İNCELENMESİ

Uzaktan eğitim ya da açıköğretim; eğitim çalışmalarını sunanlarla öğrenciler arasındaki iletişim ve etkileşimin zaman ve mekandan bağımsız bir şekilde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişimlere bağlı olarak öğretim modülleri ve çeşitli çoklu ortam aracılığıyla belli merkezden sağlandığı kurumsal bir eğitim öğretim faaliyetleridir (Alptekin, 2016).

Açıköğretim ile öğretmen ve öğrenci arasındaki fiziksel bağımlılık azaltılması hedeflenmektedir. Uzaktan eğitimle eğitim hizmetlerinden yararlanmak için bireylerin belirli yaş ve öğrenim düzeylerinde olmaları ve belirli merkezlerde bulunmaları gibi zorlukların ortadan kaldırılması istenmektedir.

Açıköğretimin eğitim sistemindeki en önemli yararı eğitim konusundaki fırsat eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasıdır. Maddi imkansızlıklar ya da fiziksel yetersizlikler nedeniyle eğitim sistemine dahil olamayan bireylerin eğitim alması önündeki engellerin kaldırılması adına önemli bir sistemdir. Açıköğretim ile eğitimdeki harcamaların azaltılması sağlanmıştır. Ve bireye kendi başına öğrenme sorumluluğunu kazandırmaktadır.

Ancak açıköğretim eğitim sistemiyle özellikle yüz yüze iletişimin önemli olduğu alanlarda yüz yüze eğitimin sağlanması eğitimin verimliliği önündeki önemli bir engeldir. Öğrencilerin sınıf içerisinde ve okul dışındaki sosyal faaliyetlere katılımını sağlayamaması nedeniyle bireylerin sosyalleşmesi engellenmektedir. Uygulama odaklı derslerin açıköğretim üzerinden verilmesiyle uygulamanın yeterince anlaşılması sorunu ortaya çıkmaktadır. Öğrenciye eğitim yoluyla verilmesi hedeflenen davranışa ve beceriye yönelik davranışın gerçekleştirilmesinde etkili olamamaktadır.

4.1. Dünya’da Açıköğretim Eğitimi

Dünya’da son yıllarda yaşanmakta olan kitle iletişim araçları ve teknolojik gelişmeler neticesinde eğitimin bu gelişmelere uyum sağlaması için bir takım değişimlerden geçmiştir. Özellikle 20. yy.’dan itibaren eğitim sisteminde iletişim araçlarının kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Teknolojik gelişmeler paralelinde Dünya’da eğitim sistemini gelişimi Demiray ve İşman (2005)’in şu aşamalarda incelemiştir;

- 1) Mektupla haberleşme dönemi öncesi
- 2) Mektupla haberleşme dönemi

- 3) Yayın yolu ile (tek yönlü) iletişim dönemi (Bu dönemde öğretim amaçlı radyo ve televizyon yayınları basılı materyalleri işitsel ve görsel işitsel olarak desteklemek amacı ile kullanılmıştır.
- 4) Çift yönlü iletişim audio ve etkileşim dönemi (Bu dönemde uzaktan eğitimde etkileşimin “çift yönlü görsel ve işitsel etkileşim” yolu ile attığı dikkati çekmektedir.
- 5) Bilgisayar ve bilgisayar tabanlı sistemleri entegre eden uydular ve geleceğin teknolojileri dönemi

Uzaktan eğitimin Dünya’da başlama aşamaları şu şekildedir;

- 1728’de ilk uzaktan eğitim çalışması Boston gazetesinde “Steno Dersleri” ile başlamıştır.
- 1833 İsveç Üniversitesinde hanımlara “Mektupla Kompozisyon Dersleri” verilmiştir.
- 1840 stenografi eğitimcisi olan Isaac Pitman İngiltere Bath’da mektupla steno öğretmeye başlamıştır. Pitman genellikle ilk modern eğitimci olarak bilinir.
- 1892 Chicago Üniversitesinde ilk mektupla eğitim bölümü açılmıştır.
- 1898’de İsveç’te kurulan ve uzaktan eğitimde dünyanın önde gelen kurumlarından olan “Hermands” kurulmuştur. Bu kurumda dil eğitimi yapılmıştır.
- 1906 yazışmalı ilköğretim ABD’de başlamıştır.
- 1919’da ABD’de ilk eğitimle ilgili radyo istasyonu kurulmuştur.
- 1920’de ABD’de 176 tane eğitim amaçlı radyo istasyonu kurulmuştur.
- 1923’te ABD’de mektupla lise eğitimi başlamıştır.
- 1932-1937 ABD’de eğitim televizyon yayınları IOWA Üniversitesi’nde başlamıştır.
- 1939’da Fransa’da savaş yıllarında uzaktan eğitimle öğrencilerin eğitimi sağlanmıştır.
- 1960 İngiltere’de “British Open University” açılmıştır
(<http://dunyadauzaktanegitim.blogspot.com/> Erişim tarihi: 03/01/2019)

20.yy’ın ilk yarısından itibaren uzaktan eğitim modeli tüm dünya da yaygınlaşmıştır. Sosyal hizmet eğitimi açısından uzaktan eğitim programları ise daha çok üniversitelerin sınırlı sayıda öğrenci ile her öğrenciye eğitim danışmanı atanarak belirli zamanlarda okul içi eğitim faaliyetlerinin olduğu ve uygulama ağırlıklı eğitim modelinden söz edilebilir.

4.2. Türkiye’de Açıköğretim Eğitimi

Türkiye’de açıköğretim eğitim modeli diğer ülkelere daha geç zamanda gelişim göstermiştir. Türkiye’deki uzaktan eğitim tarihine bakacak olursak;

- 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde başlaması,
- Mektupla Öğretim Merkezi Genel Müdürlük olması
- 1975 Yay-kur eğitimleri uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirilmesi
- 1978 Açık üniversite kurulmasına karar verilmesi
- 1981 Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi kurulması
- 1981 Anadolu Üniversitesi TRT işbirliğinde okul televizyon kullanarak eğitim vermeye başlanması
- 1992 Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde açıköğretim lisesi açılması
- ODTÜ’de internet ile eğitim kullanılarak IDEA paketi uygulaması (<http://dunyadauzaktanegitim.blogspot.com> Erişim Tarihi: 03/01/2019)

Teknolojik gelişmeler ve hızlı ilerlemelerle birlikte istihdam ihtiyacının karşılanması, yüksek öğrenime birtakım sorunlar nedeniyle ulaşamayan kesimin önündeki engellerin kaldırılması için ülkemizde açıköğretim faaliyetlerine başlanmıştır.

Açıköğretimin sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir;

- Yüz yüze eğitim ilişkisinin sağlamaması,
- Öğrencinin sosyalleşmesini engellemesi
- Yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilere yeterince yardım sağlamama
- Uygulamaya dönük derslerden yeterince yararlanamama
- Beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olmaması (<http://www.uzaktanegitim.net/?pnum=26&pt=1.6.Uzaktan+E%C4%9Fitimin+Yararlar+%C4%B1+ve+S%C4%B1n%C4%B1rl%C4%B1l%C4%B1klar> Erişim tarihi: 03/01/2019)

Açıköğretim sosyal hizmet eğitimi 2011-2012 yılında Atatürk Üniversitesinde açılmasıyla birlikte başlamış daha sonra Anadolu Üniversitesi bünyesinde de lisans sosyal hizmet eğitim programının açılmasıyla ülkemizde iki üniversiteden eğitim vermeye başlanmıştır. Şuanda İstanbul Üniversitesinde lisans tamamlama düzeyinde uzaktan eğitim sosyal hizmet eğitimi verilmektedir. Bu bölümlerin kontenjanlarının fazlalığı nedeniyle ileride örgün eğitim mezunlarının sayısını

geçmesi öngörülmektedir. Bu durum mesleğin itibarsızlaşmasına yol açacaktır. Sosyal hizmet mesleğinin ilgilendiği kesimin toplumda dezavantajlı konumda bulunan bireyler olması nedeniyle alanda yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahip olmayan sosyal hizmet mezunlarının topluma kazanımı oldukça düşük olacaktır.

Ayrıca sosyal hizmet mesleğinin genellikle uygulamaya yönelik olması açıköğretim fakültelerinin teorik odaklı eğitiminin yüz yüze etkileşimden uzak olması sosyal hizmet eğitimin öğrenciye kazandırmasını amaçlayan bilgi becerileri bu eğitimle verememekte ve uygulama ve eğitim danışmanlarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.

4.2.1. Türkiye'deki Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Amacı

Sosyal hizmet mesleği ortaya çıktığı ilk andan itibaren insanların iyilik halini desteklemeyi, karşılaştıkları sorunların çözümü için toplumda yer alan kaynakların ihtiyaç sahibi kesime aktarılması amacına yönelik mesleki çalışma yapmaktadır. Sosyal hizmet uygulamalarının belirli bir standartta uygulanması ve sosyal hizmet uygulayıcılarının bir eğitimden geçmesi gerektiği anlaşılarak ilk sosyal hizmet okulları oluşturulmuştur.

Ülkemizde son yıllarda alanda mezun sayısının fazlaca olduğu açıköğretim sosyal hizmet programlarının amaçlarına bakacak olursak Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmet programının amacını; sıkıntı içindeki insanların toplumda kendilerine sağlanan olanakları ve kendilerinin halen sahip oldukları olanakları en iyi şekilde kullanabilmelerine yardım etme yöntemleri konusunda eğitim vermeyi amaçlar şeklinde tanımlamıştır (Atatürk Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmet bölümünün amacını; sosyal hizmet planlanması, örgütlenmesi, uygulamasında rol alacak mesleğin evrensel ilke, değer ve bilgisiyile donanmış, içinde yaşadığı toplumun yapısı ve özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip profesyonel meslek elemanları yetiştirmektir. Bu çerçevede öğrencilerin profesyonel sosyal hizmet mesleği için gerekli bilgi, değer ve becerileri bütünleştirip özümseyerek kırsal ve kentsel ortamlarda kamu sektörü ile özel sektör sivil toplum örgütlerinde sosyal hizmet işlevini yerine getirebilecek düzenleyici, planlayıcı, uygulayıcı, eğitici ve araştırmacı niteliğe sahip yasal ve etik ilkelere saygılı

yetkin birer sosyal çalışmacı olmalarını sağlamak olarak amaçlamıştır (Anadolu Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi:09/05/2019).

İstanbul Üniversitesi Açıköğretim fakültesi sosyal hizmet lisans programı amacını; sosyal hizmet kurumsal ve uygulamalı bilgileri, faaliyet ve fonksiyonları bilerek kullanabilme, hizmet sektöründe kullanılan uluslar arası kavramlara hakim olma, değişen verileri yorumlayabilme, değerlendirebilme ve hızlı çözüm önerileri geliştirebilme, etkin iletişim kurma becerisine sahip olma, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır (İstanbul Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

4.2.2. Türkiye’deki Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Kontenjanları

İlk açıköğretim sosyal hizmet lisans programı Atatürk Üniversitesi bünyesinde 2011 yılında vermeye başlanmıştır. İlk yıl 1000 olan kontenjanı bir sonraki yıl arttırılmıştır. YÖKATLAS’tan alınan bilgilere göre 2015 yılında 2500 olan kontenjandan yerleşen 1126 kişinin kayıt yaptırmadığı, 2016 yılında 2050 olan kontenjandan 882 kişinin kayıt yaptırmadığı, 2017 yılında 1528 kontenjandan 241 kişinin kayıt yaptırmadığı, 2018 yılında yerleşen 2005 yılında 439 kişinin kayıt yaptırmadığı görülmüştür. Buna göre yalnızca Atatürk Üniversitesinden mezun olanların sayısı 6000-7000 civarında olduğu, buna aynı üniversitenin sağlık lisans tamamlama programı 2015 yılında açılmış olup, 2015 yılında 2500, 2016 yılında 2500, 2017 yılında 2500 kontenjana sahiptir (YÖKATLAS, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sosyal Hizmet Programı eğitime 2014 yılında başlamıştır. Aynı yıl 500 kontenjana sahiptir. YÖKATLAS’tan alınan bilgilere göre 2015 yılında 513, 2016 yılında 513, 2017 yılında 513, 2018 yılında 513 kişi kontenjana sahiptir. Anadolu Üniversitesi ilk mezunlarını 2018 yılında vermiştir. Aynı üniversitenin sağlıkta lisans tamamlama programı 2017 yılında açılmış olup 2500 kontenjana sahiptir. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesinin sağlık lisans tamamlama programı 2016 yılında 2500, 2017 yılında 2500 kontenjanı bulunmaktadır. 2018 yılında sağlık lisans tamamlama programı Danıştay kararıyla durdurma kararı olsa da YÖK’ün yaptığı itirazla karar bozulmuş lisans tamamlama programı kontenjanı azaltılarak devam etmektedir. (YÖKATLAS, Erişim Tarihi: 09/05/2019)

4.2.3. Türkiye'deki Açıköğretim Sosyal Hizmet Programlarının Müfredatlarının İncelenmesi

Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmet Programının müfredatı incelendiğinde; eğitim müfredatında 1. ve 2. yarıyıl daha çok sosyal hizmetin etkileşim içerisinde olduğu bölümlerden dersler yer almaktadır. 3. ve 4. Yarıyıl da sosyal hizmet kuramları, görüşme teknikleri, rapor yazma, insan davranışı ve sosyal çevre gibi sosyal hizmet alan dersleri yer almakta, 5. ve 6. yarıyıl da ise sosyal hizmetin uygulama alanları olan aile, engelli, gerontoloji, insan hakları, psikiyatrik sosyal hizmet, adli sosyal hizmet gibi dersler yer almaktadır (Atatürk Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

Anadolu Üniversitesi Sosyal Hizmet programının müfredatında; 1. ve 2. yarıyıl da sosyoloji, psikoloji, hukuk, iletişim teknikleri, temel insan hakları, sağlık hukuku, girişimcilik gibi dersler yer almaktadır. 3. ve 4. yarıyıl da sosyal güvenlik, sosyal psikoloji, özel gereksinimli bireyler ve bakım hizmetleri, Türkiye'nin toplum yapısı, sosyal hizmet yönetimi, sosyal hizmet kuramları vb. sosyal hizmet alan dersleri, 5. ve 6. yarıyıl da insan davranışı ve sosyal çevre, yaşlılarla sosyal hizmet, tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet, engelli ve ailelerle sosyal hizmet gibi sosyal hizmetin çalışma alanlarına yönelik dersler verilmektedir. 7. yarıyıl da Sosyal Hizmet Uygulaması-I ve göçmen ve sığınmacılarla sosyal hizmet dersi; 8. yarıyıl da Sosyal Hizmet Uygulaması-II ve psikososyal rehabilitasyon dersleri verilmektedir (Anadolu Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Lisans Tamamlama programının müfredatında; üçüncü sınıf güz döneminde birey, aile ve sosyal hizmet, gruplarla sosyal hizmet, insan davranışı ve sosyal çevre, sosyal hizmet etiği, sosyal sorunlar; bahar döneminde adli sosyal hizmet, bilimsel araştırma teknikleri, insan davranışı ve sosyal çevre, psikiyatrik sosyal hizmet, refah devleti analizi dersleri verilmektedir. Dördüncü sınıf güz döneminde aile terapisi, çocuk ve gençlerle sosyal hizmet, engellilerle sosyal hizmet, göç ve sosyal hizmet, madde bağımlılığı ve sosyal hizmet; bahar döneminde sosyal hizmet blok uygulama ve uygulama alanları dersleri yer almaktadır (İstanbul Üniversitesi resmi sayfası, Erişim Tarihi: 09/05/2019).

4.2.4. Türkiye'deki Açıköğretim Sosyal Hizmet Programı Ders İşleyiş Yöntemleri

Atatürk Üniversitesi Sosyal Hizmet programında dersler internet üzerinden yürütülür sınavlar ise vize final biçiminde yüz yüze oturumlar şeklinde yürütülür. Anadolu Üniversitesinde öğrencilerin temel öğrenme materyalleri ders kitaplarıdır. Derslere ilişkin televizyon yayınları da yapılmaktadır. Bazı dersler için akademik danışmanlık yapılmaktadır. Öğrenciler ayrıca internet üzerinden destek hizmeti olarak e-öğrenme uygulamalarından yararlanmaktadır. İstanbul Üniversitesinde dersler; video, sunumlar ve soru örnekleriyle ders materyalleri ile işlenmektedir.

Aynı zamanda üniversitede akademisyenler tarafından video yoluyla ders anlatımı sağlanmakta olup, canlı yayınlara öğrencilerin derse aktif katılımının sağlanacağı bir sistem bulunmamaktadır.

5. GEREÇ ve YÖNTEM

5.1. Araştırma Amacı

Bu araştırmanın amacı; Sosyal hizmet eğitiminin bireye kazandırması beklenen sosyal hizmet bilgi ve becerisinin zaman ve mekandan bağımsız ve yüz yüze iletişimin olmadığı Açıköğretim yoluyla kazandırılıp kazandırılmadığı bu programdan mezun olanların gözünden ortaya konması amaçlanmaktadır.

5.2. Araştırmanın Önemi

Sosyal hizmet mesleği bilgi, beceri ve birikimiyle toplumda dezavantajlı konumda bulunan kadın, çocuk, engelli, yaşlı bireylerin refahını ve iyilik hallerinin desteklenmesi, hak savunuculuğunu yapması, toplumun kaynaklarına ulaşmasını sağlayacak çalışmalar yapması sebebiyle insanın hayatına direkt olarak temas eden bir meslektir. Bu anlamda sosyal hizmet mesleği insan hakları temelinden ayrı düşünmek mümkün değildir.

Sosyal hizmet uygulayıcısının doğru karar alabilmesi için almış olduğu eğitimle sosyal hizmet bilgi ve becerisine sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle aktif ve nitelikli bir eğitim öğrencinin bilgi ve beceri kazanması, mesleki görüş elde etmesi, müracaatçı ile iletişim kurma, yaklaşım yöntemlerini öğrenmesi sağlanır. İnsanla birebir çalışan sosyal hizmet mesleğinin eğitiminin açıköğretim ve uzaktan eğitim yoluyla verilmesi öğrenciye bir takım bilgi ve beceriyi kazandırmada güçlük oluşturmada öğrencinin mezun olduktan sonra kendini mesleki anlamda yetersiz hissetmesine neden olmaktadır. Bu durum öğrencinin alanda doğru karar vermesini etkilediğinden bir çocuk, engelli vs. sosyal hizmet müdahalesinde bulunulan birey yapılan uygulama neticesinde daha dezavantajlı konuma düşmektedir. Bu nedenle bu çalışmada son zamanlarda sosyal hizmet bölümünde açıköğretim yoluyla mezun olan kişi sayısının fazlalığı nedeniyle eğitimin işlevselliği, bireye sosyal hizmet bilgi ve becerisi kazandırıp kazandırmaması yönünde bilgi sahibi olunması, programın eksikliklerinin ve güçlü yanlarının ortaya konularak bu konularda önerilerde bulunularak alanda çalışan uzmanlar ve çalışmaya aday öğrencilerin niteliğinin artırılarak yapılan uygulamaların işlevselliğinin artırılması amacı bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

5.3. Araştırma Yöntemi

5.3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada tanımlayıcı özellikte olup tarama yöntemlerinden anket uygulanmıştır. Anket, kişinin belirli konulardaki tutumlarını, düşüncelerini ve duygularını, önerilerini saptamak üzere yazılı olarak hazırlanmış soru listeleridir.

5.3.2. Araştırma Evreni

Araştırmaya ülkemizde eğitim veren sosyal hizmet programından açıköğretim fakültesi bünyesinde yer alan bölümlerden mezun olan kişilerden oluşmaktadır. Buna göre araştırma örneklemini çalışmaya gönüllü olarak katılan oluşturan kişilerden 287 kadın, 56 erkek olmak üzere toplamda 343 kişiden oluşmaktadır.

5.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Hazırlanan ankette katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini elde etmek için ilk bölümde sosyal hizmet bölümü mezunlarının yaş, cinsiyet ve bölümü seçme nedenleri vb. tanımlayıcı sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise mezunların almış olduğu eğitime ilişkin görüşlerini ölçmek amacıyla 5'li likert tipiyle oluşturulan sorular uygulanmıştır.

5.3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma evreni kapsamında kişilere ulaşabilmek için hazırlanan anket formu etik kurul onayından sonra açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarına eğitim almış oldukları fakültenin sosyal medya grupları ve whatsapp grupları üzerinden duyuru şeklinde bilgilendirilerek araştırmaya katılmaya gönüllü katılımcılara anket soruları Google Form üzerinden ulaştırılmıştır.

5.3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.0 (Statistical Package For Social Scinces) programı kullanılarak analiz yapılmıştır. Daha sonra istatistiksel analizler yapılarak araştırmanın amacı doğrultusunda veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin sosyo demografik özellikleri dikkate alınarak Ki Kare, çapraz tablo, frekans dağılımları, korelasyon, ortalama, yüzde, standart sapma gibi istatistiksel analizler yapılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

6. BULGULAR

Bu bölümde ankete katılan açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarından elde edilen verilerle bu verilerin analizi yer almaktadır. Öncelikli olarak ankete katılan öğrencilerin demografik bilgileri daha sonra almış oldukları eğitime ilişkin görüşleri yer almaktadır.

6.1.Araştırmaya Katılan Sosyal Hizmet Mezunlarının Demografik Özellikleri

Tablo 4: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Yaş Durumu

Yaşları	N	%
21-25	37	10,8
26-30	154	44,9
31-35	29	8,5
36-40	108	31,5
41+	15	4,4
Toplam:	343	100

Tablo 4' de açıköğretim sosyal hizmet mezunlarının yaşlarına ilişkin yapılan frekans analizi sonucunda; ankete katılanların %10,8'inin 21-25 yaş aralığında, %44,9'unun 26-30 yaş aralığında, %8,5'inin 31-35 yaş aralığında, %31,5'inin 36-40 yaş aralığında, %4,4'ünün ise 41 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Cinsiyet Durumu

Cinsiyet	n	%
Kadın	287	83,7
Erkek	56	16,3
Toplam:	343	100

Ankete katılan açıköğretim sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin %83,7'inin kadın, %16,3'ünün ise erkek olduğu görülmüştür.

6.2. Araştırmaya Katılanların Almış Oldukları Eğitime İlişkin Görüşleri

Tablo 6: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Bölümü Tercih Nedenleri

Tercih Sebebi	N	%
İkinci üniversite olarak okumak	129	37,5
İstihdam olanaklarının fazla olması	50	14,6
Sosyal hizmete ilgi duymak	153	44,6
Son zamanlarda popüler olması	11	3,2
Toplam:	343	100

Tablo 6'da açıköğretim sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin bölümü tercih etme nedenlerine ilişkin sonucunda; ankete katılanların %37,5'inin ikinci üniversite olarak okumak amacıyla bölümü tercih ettikleri, %14,6'sının istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle bölümü tercih ettikleri, %44,6'sının sosyal hizmete ilgi duyduğu için bölümü tercih ettikleri, %3,2'sinin ise son yıllarda bölümün popüler olması nedeniyle tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 7: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Sosyal Hizmet Kurumunda Çalışma Durumları

Sosyal Hizmet Kurumunda Çalışma	n	%
Çalışıyorum	53	15,5
Çalışmıyorum	289	84,3
Toplam:	343	100

Tablo 7’de açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının sosyal hizmet kurumunda çalışma durumlarına ilişkin sonuçta; ankete katılanların %15,5’inin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %84,3’ünün sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı görülmektedir.

Tablo 8: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunların Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik Düzeyi	N	%
Yeterli Buluyorum	45	13,1
Kısmen Yeterli Buluyorum	143	41,7
Yeterli Bulmuyorum	155	45,2
Toplam:	343	100

Tablo 8’de açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının mesleki yeterlilik düzeyleri incelendiğinde ankete katılanların %13,1’inin kendilerini mesleki anlamda yeterli hissettikleri, %45,2’inin kendilerini mesleki anlamda yetersiz hissettiklerini, %41,7’inin ise kısmen yeterli hissettiği görülmüştür.

Tablo 9: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Öğrenim Gördükleri Programın Öğrenim Hedeflerini Açıklamasına İlişkin Görüşleri

Değerlendirme	N	%
Tamamen Açıklamıyor	20	5,8
Açıklamıyor	137	40,0
Kararsızım	51	14,9
Açıklıyor	128	37,3
Tamamen Açıklıyor	7	2,0
Toplam:	343	100

Tablo 9’da açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunu öğrencilerinin okudukları diploma programının öğrenim hedeflerini açıklamasına ilişkin görüşlerine ilişkin sonuçlara göre; araştırmaya katılan öğrencilerin %5,8’i okudukları programın öğretim hedeflerini tamamen açıklamadığını, %40’i öğretim hedeflerini açıkladığına katılmadığını, %14,9’si öğretim hedeflerini açıklama konusunda kararsız olduğunu, %2,0’ının ise okuduğu diploma programının öğrenim hedefini karşıladığını ifade etmiştir.

Tablo 10: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Öğrenim Gördüğü Programın Öğretim Hedeflerini Güncel Düzeyde Karşılama Konusu Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Değerlendirme	N	%
Tamamen Karşılamiyor	20	5,8
Karşılamiyor	137	40,0
Kararsızım	51	14,9
Karşılıyor	128	37,3
Tamamen Karşılıyor	7	2
Toplam:	343	100

Tablo 10’da Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim gördüğü programın öğretim hedeflerinin güncel ihtiyaçları karşılama konusundaki yeterliliği hakkındaki görüşlerine ilişkin sonuçta; araştırmaya katılan %5,8’inin öğrenci öğrenim hedeflerinin güncel ihtiyaçları karşılama konusunda tamamen yetersiz kaldığını, %40’inin öğrenim gördüğü diploma programlarının güncel hedefleri karşılama konusunda yeterli bulmadığı, %14,9’unun ise güncel ihtiyaçları karşılama konusundaki yeterliliği hakkında kararsız olduğunu, %37,3’ünün öğrenim gördüğü diploma programının güncel ihtiyaçları karşıladığını, %2’inin ise öğrenim gördüğü eğitim programının güncel ihtiyaçları karşılamada tamamen yeterli bulduğu görülmüştür.

Tablo 11: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Programı Tamamladıktan Sonra Çalışabilecekleri Meslek Grubu Bilgilerinin Verilmesine İlişkin Görüşleri

Değerlendirme	N	%
Tamamen Katılmıyorum	22	6,4
Katılmıyorum	140	40,8
Kararsızım	51	14,9
Katılıyorum	121	35,3
Tamamen Katılıyorum	9	2,6
Toplam:	343	100

Tablo 11’de açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim gördükleri programdan mezun olduktan sonra çalışabilecekleri meslek grupları hakkında bilgi vermesi konusundaki sonuçlarda; ankete katılanların %6,4’ünün çalışabileceği alan hakkında bilgiyi tamamen vermediğini, %40,8’inin çalışabileceği alan hakkında bilgi vermediği, %14,9’unun bilgi verme konusunda kararız olduğunu, %35,3’ünün bilgi verdiğini, %2,6’nın ise kesinlikle bilgi verdiğine katıldığı görülmüştür.

Tablo 12: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Öğrenim Gördükleri Programın Seminer, Konferans, Panel, Gezi Vb. Güncel İhtiyaçları Karşılama Düzeyine İlişkin Yeterliliği

Değerlendirme	N	%
Tamamen Yeterli Değil	30	8,7
Yeterli Değil	202	58,9
Kararsızım	49	14,3
Yeterli	53	15,5
Tamamen Yeterli	9	2,6
Toplam	343	100

Tablo 12’de açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının öğrenim gördükleri programın seminer, konferans, panel, gezi vb. güncel ihtiyaçları karşılama düzeyine ilişkin yeterliliği konusundaki sonuçlarda; araştırmaya katılanların %30’unun tamamen yeterli bulmadığı, %58,9’inin yeterli bulmadığı, %14,3’inin kararsız olduğu, %15,5’unun yeterli bulduğu, %2,6’sının tamamen yeterli bulduğu görülmüştür.

Tablo 13: Açıköğretim Sosyal Hizmet Bölümü Mezunlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Almış Oldukları Supervizyon Desteğinin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Değerlendirme	n	%
Tamamen Yeterli Değil	23	6,7
Yeterli Değil	204	59,5
Kararsızım	53	15,5
Yeterli	5	1,7
Tamamen Yeterli	0	0
Toplam:	343	100

Tablo 13’de Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının sosyal hizmet uygulamasında almış oldukları supervizyon desteğinin yeterliliğine ilişkin sonuçlarında; ankete katılanların %6,7’sinin supervizyon desteğini tamamen yetersiz bulduğu, %59,5’inin supervizyon desteğini yetersiz bulduğu, %15,5’unun kararsız olduğu, %1,7’sinin supervizyon desteğini yeterli bulduğu, tamamen yeterli bulan olmadığı görülmüştür.

Tablo 14: Açıköğretim Sosyal Hizmet Mezunlarının Öğrenim Gördükleri Programın Mesleki İletişim Tekniklerinin Güncel İhtiyaçları Karşılama Konusundaki Yeterliliği

Değerlendirme	n	%
Tamamen Karşılamiyor	34	9,9
Karşılamiyor	221	64,4
Kararsızım	36	10,5
Karşılıyor	43	12,5
Tamamen Karşılıyor	9	2,6
Toplam:	343	100

Tablo 14’de Açıköğretim sosyal hizmet mezunlarının öğrenim gördükleri programda mesleki iletişim tekniklerinin güncel ihtiyaçları karşılama konusundaki yeterliliğine ilişkin değerlendirme; araştırmaya katılanların %9,9’unun tamamen yetersiz bulduğu, %64,4’ünün yetersiz bulduğu, %10,5’inin kararsız olduğu, %12,5’unun yeterli bulduğu, %2,6’sının tamamen yeterli bulduğu görüşmüştür.

Tablo 15: Araştırmaya katılanların yaş durumları ile programı tercih etme nedenlerin karşılaştırılması

Programı Tercih Sebebi	Yaş Durumları										Toplam	
	21-25		26-30		31-35		36-40		41+		N	%
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%		
İkinci üniversite olarak okumak	9	2,6	49	14,3	9	2,6	54	15,7	8	2,3	129	37,6
İstihdam olanaklarının fazla olması	8	2,3	23	6,7	4	1,2	15	4,4	8	2,3	50	14,6
Sosyal hizmete ilgi duymak	17	5	7	22,7	15	4,4	37	10,8	6	1,7	153	44,6
Son zamanlarda popüler olmak	3	0,9	4	1,2	1	0,3	2	0,6	1	0,3	11	3,2
Toplam:	37	10,8	154	44,9	29	8,5	108	31,5	15	4,4	343	100

Araştırmaya katılanlardan 21-25 yaş aralığında olanların %2,6'nın programı ikinci üniversite olarak okumak amacıyla tercih ettiği, %2,3'ünün istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle tercih ettiği, %5'inin sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle tercih ettiği, %09'unun son zamanlarda popüler olması nedeniyle tercih ettiğini; araştırmaya katılan 26-30 yaş aralığındaki katılımcıların %14,3'ünün ikinci üniversite olarak okumak amacıyla programı tercih ettiği, %6,7'sinin istihdam olanaklarının fazla olması sebebiyle tercih ettiği, %22,7'sinin sosyal hizmete ilgi duymaları nedeniyle tercih ettikleri, %0,9'unun son zamanlarda bölümün popüler olması nedeniyle tercih ettiğini; araştırmaya katılanların 31-35 yaş aralığında olanların %2,6'sının ikinci üniversite olarak okumak amacıyla, %6,7'sinin istihdam olanaklarının fazla olması amacıyla, %4,4'ünün sosyal hizmete ilgi duyması amacıyla, %0,3'ünün son zamanlarda popüler olması amacıyla tercih ettikleri; araştırmaya katılanların 36-40 yaş aralığında olanların %15,7'sinin ikinci üniversite okumak amacıyla, %4,4'ünün istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle, %10,8'inin sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle, %0,6'sının son zamanlarda popüler olması nedeniyle tercih ettikleri; araştırmaya

katılanlardan 41 yaş ve üzerinde olanlardan %2,3'ünün ikinci üniversite okumak amacıyla tercih ettikleri, %1,7'sinin sosyal hizmete ilgi duyması amacıyla tercih ettikleri, %0,3'ünün son zamanlarda popüler olması nedeniyle tercih ettikleri anlaşılmıştır.

Tablo 16: Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışma durumları ile yaş durumlarının karşılaştırılması

Sosyal Hizmet Kurumunda Çalışma Durumu	Yaş Durumu										Toplam	
	21-25		26-30		31-35		36-40		41+		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Çalışıyorum	14	4,1	15	4,4	5	1,5	19	5,5	1	0,3	54	15,7
Çalışmıyorum	23	6,7	139	40,5	24	7,0	89	25,9	14	4,1	289	84,3
Toplam:	37	10,8	154	44,9	29	8,5	108	31,5	15	4,4	343	100

Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışmalarıyla yaş durumlarının karşılaştırıldığı tabloda; katılımcılardan 21-25 yaş aralığında olanlardan %4,1'inin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %6,7'sinin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, 26-30 yaş aralığında olanlardan %4,4'ünün sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %40,5'inin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, 31-35 yaş aralığında olanlardan %1,5'inin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %7'sinin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, 36-40 yaş aralığında olanlardan %5,5'inin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %25,9'unun sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, katılımcıların 41 yaş ve üzerinde olanlardan %0,3'ünün sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %4,1'inin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 17: Mezunların Kendilerini Mesleki Anlamda Yeterli Hissetmesi İle Almış Oldukları Supervizyon Desteğinin Karşılaştırılması

Mesleki yeterlilik	Supervizyon desteği										Toplam	
	Hiç yeterli bulmuyorum		Yeterli bulmuyorum		Kararsızım		Çok yeterli buluyorum		Yeterli buluyorum			
	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	7	2	10	2,9	10	2,9	1	0,3	18	5,2	46	13,4
Kısmen	6	1,7	84	24,5	23	6,7	3	0,9	26	7,6	142	41,4
Hayır	10	2,9	110	32,1	25	7,3	0	0	9	2,6	155	45,2
Toplam:	23	6,7	204	59,5	59	17,2	4	1,2	53	15,5	343	100

Tablo 17’de mezunların uygulamada almış oldukları supervizyon desteğiyle mesleki yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Tabloya göre kendini mesleki anlamda yeterli hissedenlerin %5,2’sinin almış oldukları supervizyon desteğini yeterli bulduğu, %2,9’unun almış olduğu supervizyon desteğini yetersiz bulduğu, %2’sinin supervizyon desteğini hiç yeterli bulmadığı, %0,3’unun çok yeterli bulduğu, kendini mesleki anlamda kısmen yeterli hissedenlerin %1,5’inin almış olduğu supervizyon desteğini hiç yeterli bulmadığı, %24,5’inin yeterli bulmadığı, %7,6’sının yeterli bulduğu, %6,7’sinin kararsız olduğu, %0,9’unun çok yeterli bulduğu; kendini mesleki anlamda yeterli hissetmeyenlerin %2,9’unun supervizyon desteğini hiç yeterli bulmadığı, %32,1’inin yeterli bulmadığı, %7,3’unun kararsız olduğu, %2,6’sının yeterli bulduğu anlaşılmıştır.

Sosyal hizmet uygulama eğitiminde supervizyon desteği ile sosyal hizmet öğrencisi edinmiş olduğu sosyal hizmet kurum ve bilgisini alana aktarmasına yardımcı olur. Müracaatçıyla nasıl iletişim kurulacağı, hangi sosyal hizmet müdahalesini nasıl uygulayacağını öğrenci alandaki danışmanı sayesinde öğrenir. Sosyal hizmet öğrencisi etkin bir uygulama yapması ve süpervizyon desteği alması onu profesyonel iş hayatında kendi mesleki bilgi ve becerisini elde etmesinde ve kendinden emin doğru karar vermesini sağlar böylece öğrenci mezun olduğunda kendisini mesleki anlamda yeterli hisseder. Bu tabloda görüldüğü gibi açıköğretim sosyal hizmet eğitimi alan öğrencilerin

alan uygulamasını etkili geçirmedikleri görülmüştür. Öğrenciler sosyal hizmet eğitimini gereği gibi önemsememeleri, sayıca fazla olmaları nedeniyle sosyal hizmet kurumları tarafından benimsenmemeleri, öğrencilerin ikamet ettikleri bölgelerde sosyal hizmet kurumu bulunmaması ya da kurumlarda sosyal hizmet uzmanı sayısının azlığı ya da hiç olmaması, öğrencilerin farklı mesleklerde çalışmaları ve sosyal hizmeti sadece ilgi duydukları için okumaları nedeniyle alan uygulamalarını yalnızca kağıt üstünde yapmaları bu duruma neden olabilir.

Tablo 18: Mezunların kendini mesleki anlamda yeterliliği ile sosyal hizmet kurumda çalışma durumunun karşılaştırılması

Mesleki yeterlilik	Sosyal hizmet kurumunda çalışma				Toplam	
	Çalışıyorum		Çalışmıyorum			
	N	%	N	%	n	%
Evet	17	5	28	8,2	45	13,1
Kısmen	17	25	125	36,4	142	41,4
Hayır	19	13,5	135	39,4	155	45,2
Toplam:	53	15,5	289	84,3	343	100

Tablo 18’de açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarından sosyal hizmet kurumlarında çalışmalarıyla kendini mesleki anlamda yeterli hissetmeleri ile ilgili görüşleri karşılaştırılmıştır. Tabloya göre kendini mesleki anlamda yeterli hisseden %13,1’inin yalnızca %5’inin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, yeterli hisseden %8,2’nin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı; kısmen yeterli hissedenlerin %5’inin sosyal hizmet kurumunda çalışıp, %36,4’unun sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, kendini mesleki anlamda yeterli hissetmeyen %45,2 kişinin %13,5’unun sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, %39,4’inin sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı görülmüştür.

Tablo 19 : Mezunların Cinsiyetleriyle Mesleki Yeterliliklerinin Karşılaştırılması

Cinsiyet	Mesleki Yeterlilik						Toplam	
	Yeterli		Kısmen Yeterli		Yetersiz			
	n	%	N	%	n	%	n	%
Kadın	34	9,9	127	40	126	36,7	287	83,7
Erkek	11	3,2	16	4,7	29	8,5	56	16,3
Toplam:	45	13,1	143	44,7	155	45,2	343	100

Tablo 19’da mezunların cinsiyetleriyle mesleki yeterlilik durumunun karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan Ki Kare analizinde mezunların cinsiyetleriyle mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ($p= ,124 > 0,05$)

Tablo 20 : Sosyal Hizmet Bölümünü Tercih Etme Sebebi ile Mesleki Yeterlilik Durumunun Karşılaştırılması

Sosyal Hizmet Bölümünü Tercih Etme Sebebi	Mesleki Yeterlilik						Toplam	
	Evet		Kısmen		Hayır			
	n	%	N	%	n	%	n	%
İkinci Üniversite Olarak Okumak	18	5,2	56	16,5	55	16	129	37,6
İstihdam Olanaklarının Fazla Olması	9	2,6	17	5	24	7	50	14,6
Sosyal Hizmete İlgi Duymak	16	4,5	88	19,2	70	20,4	153	44,6
Son Zamanlarda Popüler Olması	2	0,6	3	0,9	6	1,7	11	3,2
Toplam:	45	13,1	142	41,4	155	45,2	343	100

Tablo 20’de öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü tercih etme sebebiyle mesleki yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki ki kare testiyle karşılaştırılmıştır. Buna göre öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü tercih etme sebepleriyle mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. ($p = ,818 > 0,05$)

Tabloda sosyal hizmet bölümünü ikinci lisans programından mezun olmak amacıyla okuyan öğrencilerin mesleki anlamda kendini yeterli hissedenlerin oranı %18, yeterli hissetmeyenlerin oranı %16, kısmen yeterli hissedenlerin oranı %16,3’dur. İstihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle okuyanlardan kendini mesleki olarak yeterli hisseden %2,6, mesleki olarak yeterli hissetmeyen %7, kısmen yeterli hisseden %5 olduğu; sosyal hizmete ilgi duyduğu için tercih edenlerin kendini mesleki anlamda yeterli hissedenlerin oranı %4,5, mesleki anlamda yeterli hissetmeyenler %20,4, kısmen yeterli hissedenler %19,2 olduğu, popüler olması nedeniyle tercih edenlerin %1,7’i kendini yeterli hissetmediği, %0,6’sının kendini yeterli hissettiği, %1,7’sinin kendini yeterli hissetmediği görülmüştür.

Tablo 21: Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışma durumları ile programı tercih sebeplerinin karşılaştırılması

Programı Sebebi	Tercih	Sosyal Hizmet Kurumunda Çalışma Durumu					
		Çalışıyorum		Çalışmıyorum		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
İkinci üniversite olarak okumak		11	3,2	118	7,6	129	37,6
İstihdam olanaklarının fazla olması		24	70	26	7,6	50	14,6
Sosyal hizmete ilgi duymak		16	4,7	137	39,9	153	44,6
Son zamanlarda popüler olması		3	0,9	8	2,3	11	3,2
	Toplam:	54	15,7	289	84,3	343	100

Tablo 21’de araştırmaya katılanların açıköğretim programını tercih sebepleri ile sosyal hizmet kurumunda çalışma durumlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Tabloya göre; araştırmaya katılanlardan ikinci üniversite olarak okumak amacıyla tercih eden %37,6 katılımcının %3,2’sinin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle tercih eden %14,6 kişinin %7’sinin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle tercih eden %44,6 kişinin %4,7’sinin sosyal hizmet kurumunda çalıştığı, son zamanlarda popüler olması nedeniyle tercih eden %3,2’sinin %0,9’unun sosyal hizmet kurumunda çalıştığı tespit edilmiştir.

7. TARTIŞMA

Bu araştırmada; açıköğretim yoluyla eğitim modelinde, özellikle yüz yüze iletişimin önemli olduğu insanlar arası ilişki ve etkileşimi odak alan “sosyal hizmet, psikoloji” mesleklerde eğitim verilmesinin, etkili, verimli olamayacağı ön görüşünden yola çıkılmıştır. Sosyal hizmet gibi, uygulamalı disiplin ve mesleklerde, öğrencinin yüz yüze eğitime katılamaması, hocalarıyla usta-çırak ilişkisi kuramaması, kendini ifade etme becerilerini geliştirememesi, kuramsal bilgileri uygulamaya aktarabilme, savunuculuk, danışmanlık, eğiticilik ve bağlantı kurucu rolü gibi mesleki rol ve becerilerini olumsuz olarak etkilemekte ve kendisini mesleki anlamda yetersiz hissetmesine neden olmaktadır.

Eğitim yoluyla bireye kazandırılmak istenilen davranış kazandırılır. Bir eğitimin işlevsel olması öğrencinin kendisini mesleğe hazır hissetmesi, kendisini o mesleğin uygulayıcısı olarak görmesiyle yakından ilişkilidir.

Sosyal hizmet, psikoloji gibi sosyal bilimlerin genellikle kadın ağırlıklı bölümler olduğu bilinmektedir. Araştırmaya katılan mezunlarda da bu durum değişmemiştir. Ülkemizde sosyal hizmet bölümünün kurulduğu ilk okulda kız ve erkek öğrencilere ayrı kontenjan belirlenmiştir. Araştırmada kadın ve erkek olmanın mesleki yeterlilik üzerinde anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya konmuştur. Bu doğrultuda Sosyal hizmet mesleği gibi diğer hiçbir mesleği bir cinsiyetin daha iyi yapabildiği, bir cinsiyetin o meslekte daha yeterli olduğu gibi bir anlayış bulunmaması gerekmektedir. Ülkemizde sosyal hizmet mesleği daha çok kadınların tercih ettiği gibi bir meslek olarak görülmektedir ancak bu tablodan da anlaşılacağı gibi sosyal hizmet mesleğinde bir grubun ya da bir kesimin daha fazla yeterli olduğu gibi durum söz konusu değildir. Bu durum sosyal hizmet gibi toplumsal eşitlik anlayışından hareketle çalışan uzmanlar için önemlidir.

Yapılan araştırmada açıköğretim sosyal hizmet programından mezun olanların büyük çoğunluğunun sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı görülmüştür. Son zamanlarda sosyal hizmet bölümünden mezun olan öğrenci sayısındaki hızlı artışı ve devlet kurumlarına alımlardaki azalmalarda sosyal hizmet bölümünde istihdam sorunu ortaya çıkmıştır. Gerek özel huzurevi ve yaşlı bakım merkezlerinde gerekse rehabilitasyon merkezlerinde sosyal hizmet uzmanı/ sosyal çalışmacı ihtiyacı özellikle 2011 yılında açılan bölümlerin ve açıköğretim fakültelerinin mezun vermesiyle

azaltmıştır. Devlet Personel Dairesi Başkanlığı'nın (DPDB) kamu personeli alımlarının azaltması nedeniyle sosyal hizmet bölümü mezunlarının istihdam olanakları azaldığı görülmüştür. Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının alanda çalışma oranlarının düşük olmasına bir başka sebep ise öğrencilerin yalnızca sosyal hizmet bölümünü merak etmesi nedeniyle okuması profesyonel iş yaşamında birincil mesleğini icra etmesi nedeni gösterilebilir.

Dünya'da teknolojik gelişmeler ve yeniliklerle birlikte hızlı bir ilerleme ve değişim yaşanmaktadır. Konusu insan ve insan ilişkileri olan meslekler bu değişime kendisini kapalı tutmamaktadır. Sosyal hizmet mesleğinin odak noktası olan insan ve insanlar arası iletişimden çıkan sorunlara çözüm yolları arama, insana müdahale etme biçimi değişen yapıyla birlikte sürekli olarak kendisini yenilemek durumundadır. Ülkemizde 1960'lı yıllarda verilmeye başlanan sosyal hizmet eğitimi o dönemin ihtiyaçlarına yönelik olarak ortaya konan uygulamalar günümüzde toplumun ihtiyacını karşılayacak yeterliliğe sahip olamamaktadır. Bu nedenle sürekli olarak değişen toplum yapısına ayak uydurabilecek sosyal hizmet eğitimi çok önemlidir. Açıköğretim sosyal hizmet programlarında da bu konuda bölümden mezun olan sosyal hizmet uzmanlarının program hedeflerinin güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yetersiz kalması eğitimin işlevselliğini ve mezunların müracaatçı kesimin ihtiyaçlarını karşılama konusundaki yeterliliklerini olumsuz etkileyecektir. Yapılan araştırmayla açıköğretim sosyal hizmet programının öğrenim hedeflerini güncel düzeyde karşılamadığını ortaya koymuştur.

Yapılan araştırmayla, açıköğretim sosyal hizmet programından mezun olanların kendilerini mesleki anlamda yetersiz hissettiğini ortaya koymuştur. Alptekin (2016) bu konuda açıköğretim yoluyla verilecek olan dersin bir takım becerilerin kazanılması ya da kullanılmasına bağlı, yüz yüze etkileşim gerektiren sosyalleşme amacı güden, uygulama gerektiren özellikler taşıyorsa elbette uzaktan eğitimle/açıköğretim yoluyla değil, sınıf içi eğitim ile verilmesi gerektiğine değinmiştir.

Araştırmada, katılımcıların açıköğretim sosyal hizmet programında yapmış oldukları sosyal hizmet uygulamasında, sosyal hizmet mesleği için yaşamsal bir değer olan süpervizyon (mesleki yönetim) desteğinin yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Açıköğretim sosyal hizmet programının, öğrenci ile akademisyen ve mesleki yönetici (süpervizör) arasında etkileşimin çok az olduğu ya da hiç olmadığı bu durumun, açıköğretim sosyal hizmet eğitimini olumsuz olarak etkilediği anlaşılmaktadır.

Sosyal hizmet eğitiminde supervizyon desteğinin sosyal hizmet öğrencisinin alan uygulamasına hazırlanmasında, mesleki görüş elde etmesinde, müracaatçı ile doğru iletişim kurabilmesinde, sorunların çözümü için uygun sosyal hizmet modeli belirleyip uygulayabilmesinde, kendine güveninde oldukça etkilidir. Sosyal hizmet öğrencisi yapmış olduğu alan uygulamasını ne derecede verimli geçirirse mesleki yeterlilik düzeyi artacaktır.

Alptekin (2016), sosyal hizmet uzmanının; bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve olgunlaşmasını, çalışma azim ve kararlılığını güçlendirilmesini sağlamak amacıyla, yetkin bir sosyal hizmet akademisyenince gerçekleştirilen supervizyon desteğinin mesleğin evrensel değerleri ve etik sorumlulukları ancak sınıf içi yüz yüze etkileşime dayalı eğitim ile verilebileceğini ve uzaktan eğitimin bu söylenenleri karşılamaya yeterli olmadığını belirtmiştir.

Açıköğretim sosyal hizmet programının; supervizyon desteği, mesleki iletişim teknikleri, panel gezi vb. konulardaki yeterliliğinin bu programdan mezun olan kişilerin gözünden ortaya konması araştırması sonucunda, elde edilen veriler birçok yönden açıköğretim programının yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal hizmet teori ve uygulamaya dayalı bir disiplindir. Sosyal hizmet eğitiminin teori boyutu üniversitedeki akademisyenler tarafından, uygulama boyutunu ise hem akademisyen hem de uygulama danışmanları tarafından verilmektedir. Sosyal hizmet öğrencisi teori kısmında sosyal hizmet eğitimi almış ve alan deneyimi olan ve almış olduğu bilgiyi öğrenciye aktarabilmesi sosyal hizmet eğitiminin işlevselliğini arttırmaktadır. Açıköğretim programları öğrenci ve akademisyenin yüz yüze iletişimini ortadan kaldırmakta, öğrenciler arası bilgi alışverişi ve tartışma yapmasına imkan sağlamamaktadır. Bu durum hem alanda sosyal hizmet akademisyenin azlığı hem de sınıf içi bilgi akışının olmaması nedeniyle eğitimi yüzeysel ve alandan uzak kılmaktadır.

IASSW ve IFSW (Uluslararası Sosyal Hizmet Federasyonu) tarafından hazırlanan “Sosyal Hizmet Mesleğinin Eğitimi ve Öğretimi için Standartlar (2004)” raporunda, eğitim modelinin supervizyon ve alan uygulaması eğitimi sağlaması ve aynı zamanda sosyal hizmet disiplinin amaçları ve doğrultusunda, yeterli altyapıyı (sınıf alanı, bilgisayar, tekstler/metinler, görsel ve işitsel ekipmanlar, örgün eğitimle bağlantı) sağlanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Bu araştırmayla, açıköğretim sosyal hizmet programının, yukarıda bahsi geçen eksiklik ve yetersizlikleri içerdiği, öğrenim hedeflerinin açıklanması ve öğrenim hedeflerinin güncelliği konusunda da yetersiz olması münasebetiyle, küresel standartlara uymadığı görölmektedir.

Açıköğretim sosyal hizmet programının, bir takım nedenlerle örgün eğitime dahil olamamış kişilerin eğitimde fırsat eşitliği göz önünde bulundurularak, sadece onlar için düzenlenmiş bir program olarak oluşturulması ve özellikle süpervizyon (mesleki yönetim) vb. konularında, programın işlevselliğinin arttırılması için çalışma yapılması doğru olacaktır.

2011 yılında Erzurum’da gerçekleştirilen “Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Anlayışlar ve Açıköğretim Uygulamaları” konulu “alıştay’da” açıköğretim programları üzerinde durularak; açıköğretim sosyal hizmet lisans programının, temel başvuru kaynakları olarak uluslar arası standartlar, III. Sosyal Hizmet alt yapısal unsurları gözetilerek, buna göre planlı bir şekilde kontenjanı belirlenmiş olma koşuluyla, hayata geçirilebileceği belirtilmiş olmasına karşın, aıköğretimde sosyal hizmet eğitimi, bunları göz önüne almadan hayata geçirilmiştir.

Bu çalışmayla, sosyal hizmet açıköğretim programının işlevselliği olup olmadığı, bu hizmeti ve eğitimi alan bireylerin gözünden ortaya konmaya çalışılmış ve elde edilen verilerde, programın birçok yönden yetersiz olduğu ve ayrıca kontenjanlarındaki fazlalığın da öğrencilerin nitelikli bir şekilde eğitim almalarını engellediği ortaya konmuştur.

Açıköğretim sosyal hizmet programlarının kontenjanlarındaki fazlalık öğrencilerin yeterli bir eğitim almasına engel olmakta süpervizyon ve akademisyenlerin öğrencilerle iletişimine izin vermemektedir.

Tomambay (2011) yapmış olduğu araştırmada, Almanya’da bulunan uzaktan eğitim sosyal hizmet programını incelemiş, burada eğitim alan öğrencilerin almış oldukları teorik meslek bilgilerini aynı anda çalışarak uygulayabildiği ve hafta sonları akademisyenlerle bir araya gelerek çalışmalar yaptđını ve bu programın kontenjanlarının 30-40 kişiyle sınırlı tutularak uzaktan eğitimin dezavantajlarını en aza indirdiğini ifade etmiştir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, böylesine bir düzenlemeyi gerçekleştiremeyen ve uzaktan derslerle, kitaplarla, eğitim materyalleriyle teorik düzeyde tahkim edilmesi yeterli görülen açıköğretim sosyal hizmet uzmanı yetiştirme sisteminin yetersizliği gözler önüne serilmektedir.

8.SONUÇ VE ÖNERİLER

Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının gözünden eğitimin işlevselliğine ilişkin yapılan araştırmada elde edilen verilerin sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin veriler yer almaktadır.

8.1. SONUÇLAR

Araştırmaya katılanların çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun açıköğretim sosyal hizmet programını sosyal hizmet alanına ilgi duyması nedeniyle tercih ettiği ikinci sırada ise katılımcıların ikinci üniversite okumak için programı tercih ettikleri anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun 26-30 yaş aralığında olduğu, programı tercih edenlerin genellikle sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle profesyonel anlamda yaptıkları mesleklerine ek olarak tercih etmektedirler. 36-40 yaş aralığında olan katılımcıları ikinci üniversite okumak amacıyla programı tercih ettikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun sosyal hizmet kurumunda çalışmadığı, profesyonel anlamda öncelikli olarak gelir getirici farklı alanlarda çalıştıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların kendilerini mesleki anlamda kısmen yeterli hisseden ve hiç yeterli hissetmeyenlerin çoğunlukta olduğu bu kişilerin sosyal hizmet kurumunda çalışma oranlarının kendilerini mesleki anlamda yeterli hissedip sosyal hizmet kurumunda çalışanlara oranından fazla olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların %27,5'unun ikinci üniversite olarak tercih ettiği, %22,5'unun istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle tercih ettiği, %45'inin sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle tercih ettiği, %5'inin ise popüler olması nedeniyle tercih ettiği anlaşılmıştır. Araştırmaya katılanların sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir. Sosyal hizmet disiplini içerdiği yardım unsuru nedeniyle insanlar tarafından ilgi çekmektedir.

Açıköğretim sosyal hizmet programını tercih sebepleriyle araştırmaya katılanların yaş durumlarının karşılaştırıldığı tabloda 26-30 yaş aralığındaki

katılımcıların sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle daha çok programı tercih ettikleri ve bu yaş aralığındaki katılımcıların sosyal hizmet kurumunda çalıştığı bilgisine ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların açıköğretim sosyal hizmet programının öğrenim hedeflerini açıklamadığını ve öğrenim hedeflerinin güncel ihtiyaçları karşılamadığı anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların yapmış oldukları sosyal hizmet uygulamasında almış oldukları supervizyon desteğini yetersiz bulduğu tespit edilmiştir. Bu durumun sosyal hizmet mesleğinin uygulama odaklı bir meslek olması ve iyi bir teori eğitiminin yanı sıra öğrencinin teorik bilgisiyle sosyal hizmet alan uygulamasını harmanlaması gerektiği düşünülecek olursa, sosyal hizmet öğrencisinin almış olduğu supervizyon desteğinin yetersiz olması takdirinde doğru karar vermesini ve sosyal hizmet müdahale sürecini olumsuz olarak etkileyeceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun programı tamamladıktan sonra çalışabilecekleri meslek grubu bilgisine erişemediği tespit edilmiştir. Programdan mezun olanların mezuniyet sonrasında hangi kurumlarda çalışabilecekleri ve hangi alanlarda görev alacaklarını tam olarak kavrayamadan mezun olmaktadır.

Yapılan araştırmada açıköğretim sosyal hizmet programlarının öğrencilerine öğrenim gördükleri süre boyunca seminer, konferans, panel, gezi vb. ihtiyaçları karşılayamadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların açıköğretim sosyal hizmet programının mesleki iletişim tekniklerini güncel ihtiyacı karşılamadığı tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleği uygulama temelli meslek olduğundan alınan yalnızca teori eğitimiyle mesleki iletişim kurulamadığı bu nedenle öğrenim süresince uygulama ve alanla ilgili panel, seminer vb. yoluyla öğrencinin mesleği iletişim tekniklerine hakim olması beklenir.

Araştırmaya katılanların sosyal hizmet kurumunda çalışma durumlarıyla programı tercih etme nedenlerine bakıldığında sosyal hizmet mesleğinin istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle tercih edenlerin sosyal hizmet kurumunda çalışma oranları daha fazladır. Bu durum açıköğretim sosyal hizmet programının bir lisans programından mezun olmuş ancak aktif iş yaşamına katılım sağlayamamış ya da

herhangi bir örgün lisans programına kayıt yaptırmaya hak kazanamamış kişiler için istihdam alanı yaratmıştır.

Sosyal hizmet eğitimi gerek teorik gerekse uygulama yoluyla öğrenciye sosyal hizmet eğitimi yoluyla kazandırılması istenilen bilgi, beceri kazandırılır. Yapılan araştırma sonucunda araştırmaya katılanların kendilerini mesleki anlamda yeterli hissetmedikleri görülmüş olup bu kişilerin %15,5'inin sosyal hizmet kurumunda çalıştıkları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda almış oldukları eğitim ile kendini yeterli hissetmeyen kişilerin uygulamasında doğru karar verme, mesleki müdahalede bulunmada sorunlar yaşayacak belki de yapmış olduğu uygulama ile müracaatçı kesim daha dezavantajlı konuma düşecektir. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminin nitelikli bir şekilde verilmesi insan hakları temelinde büyük öneme sahiptir.

Araştırmaya katılanların cinsiyetleriyle mesleki yeterliliklerine ilişkin yapılan Ki Kare testinde mezunların cinsiyet durumlarıyla mesleki yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sosyal hizmet mesleği ülkemizde daha çok kadınlara yönelik bir meslek olarak görülmektedir. Ancak sosyal hizmet mesleği doğası gereği toplumdaki her bireye eşit şekilde yaklaşmayı, toplumdaki kaynakların eşit bir şekilde dağıtılmasını amaçladığından bu mesleğin uygulayıcılarının da yalnızca toplumun bir kesiminin daha iyi olduğu anlayışı doğru olmayacaktır.

Araştırmaya katılanların sosyal hizmet bölümü tercih etme sebepleriyle mesleki yeterlilik düzeyleri arasında yapılan Ki Kare testinde sosyal hizmet bölümünü tercih etme sebepleriyle mesleki yeterlilikleri arasında anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. İkinci üniversite olarak okumak isteyenlerin kendilerini mesleki anlamda yetersiz hissettikleri, istihdam olanaklarının fazla olması nedeniyle tercih edenlerin mesleki anlamda yeterli gördüğü, sosyal hizmete ilgi duyduğu için tercih edenlerin kendini mesleki anlamda kısmen yeterli hissedenlerin çok olduğu, sosyal hizmet bölümünü popüler olması nedeniyle tercih edenlerin kendisini mesleki anlamda yeterli hissetmediği görülmüştür.

Araştırmaya katılanların çoğunlunun kendilerini mesleki anlamda kısmen yeterli hissettiği veya hiç yeterli hissetmediği tespit edilmiştir. Açıköğretim sosyal hizmet programı aracılığıyla verilen eğitimi yapılan araştırmanın genel sonucunu ele alarak değerlendirecek olursak almış oldukları eğitimin öğrenim hedeflerini açıklamadığı, akademisyenlerin yetersiz olduğu ve supervizyon desteğini yeterli

bulmadıkları tespit edildiğinden açıköğretim sosyal hizmet programı yoluyla bireye kazandırılması amaçlanan sosyal hizmet bilgi ve becerisinin kazandırılmadığı, programdan mezun olanların almış oldukları eğitim ile mesleği yeterliliğe erişemediği anlaşılmıştır.

8.2. ÖNERİLER

Açıköğretim programının öğrenim hedeflerine bakıldığında programlar arası bir takım farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada da katılımcıların açıköğretim sosyal hizmet programının öğrenim hedeflerini karşılamadığı ve öğrenim hedeflerinin güncel olmadığını belirtmiştir. Bu doğrultuda açıköğretim sosyal hizmet programlarının öğrenim hedeflerini akreditasyon standartlarına göre düzenlemesi önerilmektedir.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun öğrenim gördükleri programın seminer, konferans, panel, gezi vb. güncel ihtiyaçları karşılayamadığı görülmüştür. Sosyal hizmet bölümü insanların birbiriyle ve çevresiyle etkileşiminden doğan sorunlarla ilgili çalışmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanla iç içe olmaları alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının bilgi ve deneyimlerinin paylaşılacağı konferans ve seminer ile diğer okulların eğitim alan öğrencilerle bilgi alışverişinde bulunabilecekleri, sosyalleşebilecekleri gezi, etkinlik vb. sosyal aktivitelerin planlanması ve sosyal hizmet disiplinin etkileşim içinde bulunduğu diğer disiplinlerden bilgi edinmesi için konferans düzenlenmesi ve bu disiplinlere ait konferanslara katılması gerekmektedir. Açıköğretim sosyal hizmet öğrencisinin mesleki yeterlilik düzeylerinin artırılması ve eğitimin işlevselliğinin artırılması amacıyla konferans, gezi ve panellerin düzenlenmesi gerekmektedir.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu öğrenim gördükleri programın mesleki iletişim tekniklerinin güncel ihtiyaçları karşılamadığı tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının karar alma süreçlerinin önemli bir parçası olan sosyal inceleme raporlarındaki dil ve iletişim kalıplarının her uzman için anlaşılır olması için ortak bir dil oluşturulmalı ve bu dilin toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek yeterlikte olması gerekmektedir. Bunun için açıköğretim sosyal hizmet programında öğrencilere rapor yazma becerileri ve mesleki iletişim kalıplarının aktarılması için daha kapsamlı bir eğitim verilmelidir.

Açıköğretim sosyal hizmet programı mezunlarının sosyal hizmet uygulama derslerinde almış oldukları supervizyon desteğini yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Bu duruma kamu kurumu yada özel kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının sayısının açıköğretim sosyal hizmet bölümlerinin (lisans, lisans tamamlama vb.) kontenjanlarının fazlalığı dolayısıyla ve aynı zamanda son zamanlarda artan sosyal hizmet örgün öğrenim öğrencilerinin sayılarını karşılayamamakta ve alandaki uzmanların gerek iş yoğunluğu gerekse stajyer öğrenci fazlalığı nedeniyle öğrencilere gereken ilgiyi göstermekte sınırlılıklar oluşturmaktadır. Bu nedenle açıköğretim sosyal hizmet programlarının öğrencilerinin kontenjanlarının ülkemizde bulunan sosyal hizmet kurumları, sosyal hizmet uzmanı sayısı ve ihtiyacı göz önünde bulundurularak yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir.

Açıköğretim sosyal hizmet programının herhangi bir lisans programından mezun olmuş ya da herhangi bir örgün lisans programını kazanamamış kişilerin istihdam alanı yaratmanın önüne geçilebilmesi için programı yalnızca gelir getirici bir işte çalışmak için tercih edenlerden değil sosyal hizmet değerine, insanın insan gibi yaşamasını temel alan insan ihtiyaçlarına duyarlı kişiler arasından seçilmesi için programa başvuru öncesinde mülakat yada kısa anketlerle programı okuma amaçlarına göre öğrenci tercih edilmesi önerilmektedir.

Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun sosyal hizmete ilgi duyması nedeniyle tercih ettiği ve herhangi bir sosyal hizmet kurumunda mesleğini yapmadıkları görülmüştür. Burada açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının bölümü okuduktan sonra profesyonel ortamda sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmadıklarından yalnızca sosyal hizmete ilgi duydukları için okuduklarından eğitimi içselleştirmedikleri görülmüştür. Bu durum alanda sosyal hizmet bölümü mezunlarının sayısını arttırmakta, öğrenciler mesleki bilgi ve becerileri edinmeden mezun oldukları için alanda vasıfsız uzman sayısını arttırmakta bu durum sosyal hizmet mesleğini itibarsızlaştırmaktadır. Bu nedenle bölümü tercih edecek öğrencinin öncelikle sosyal hizmet mesleğini profesyonel iş hayatında uygulayıp uygulayamayacağına, daha önce herhangi bir sosyal hizmet kuruluşunda ya da sivil toplum kuruluşundaki sosyal hizmet faaliyetine gönüllü olarak katılıp katılmadığına ve sosyal hizmet mesleğini yapabilecek yeterliliğe sahip olup olmadığına ilişkin ön sınavdan geçirilmelidir.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun öğrenim gördükleri programın öğrenim hedeflerini açıklamadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin eğitim gördükleri diploma programında öğrenim hedeflerini açıklaması öğrencinin aldığı eğitimden verimini arttıracaktır. Bu nedenle eğitimi işlevselliğinin artırılması için öğrencilerin öğrenim gördükleri programın öğrenim hedeflerinin güncel ve açıklayıcı olması önerilmektedir.

Açıköğretim sosyal hizmet bölümü mezunlarının almış oldukları eğitimle kendilerini mesleki anlamda yeterli hissedemedikleri görüşmüştür. Gelişen teknolojik gelişmelerle değişen eğitim sisteminde yeni bir yapılanma olarak ortaya çıkan uzaktan eğitim programları tamamen işlevsiz olmayıp günümüzde ekonomik yetersizlikler ve engellilik vb. nedenlerle örgün eğitime katılamayan kişilerin eğitim sistemine dahil edilmesi için önemli bir uygulamadır. Bu durum sosyal hizmet eğitimi açısından değerlendirildiğinde eğitimin işlevselliğinin artırılması anlamında yukarıda da değinilen öğrenci seçimi konusunda yalnızca ÖSYM tarafından yapılan sınavla kalmayıp sosyal hizmet mesleğini uygulayabilecek öğrencilerin seçilmesi bir ön sınav, anket vb. yapılması ve seçilen öğrencilerin alan uygulamasının verimli geçmesi, her bir öğrenciye ihtiyaç, sorun ve mesleki anlamda danışmanlık yapacak eğitsel ve kurum danışmanları atanabilmesi için kontenjan sayılarının yeniden düzenlenmesi ve eğitimin işlevselliğinin artırılması için çalışma yapılması gerekmektedir.

5.KAYNAKÇA

ALPTEKİN K (2016) Başlangıçtan Bugüne ve Yarına Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi. Ankara: Atlas Yayınevi (Nobel Akademik Yayıncılık).

ALPTEKİN K (2014) Sosyal Hizmet Epistemolojisinde Kırılmama Üzerine Bir Deneme. (içinde) *7. Ulusal Sosyal Hizmetler Kongresi: 21. Yüzyılda Sosyal Hizmetler Nereye?* s. 213-217, 2. Cilt I. Baskı, Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Genel Merkezi Yayını, Yayın No:23.

Anadolu Üniversitesi resmi sayfası, www.anadolu.edu.tr Erişim tarihi: 09/05/2019.

Atatürk Üniversitesi resmi sayfası, www.ataauf.edu.tr Erişim Tarihi:09/05/2019.

AYDEMİR İ, YİĞİT T (2017, Ağustos) the social Work Education in Turkey. *The International Journal of Social Work and Human Services*. 5(3). 133-145.

AYMİL D (2005) ABD’de Sosyal Hizmet Eğitimindeki Gelişmeler ve Bunların Türkiye’deki Sosyal Eğitime Yansımaları, ONAT Ü (yayına hazırlayan). (içinde) *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara.

BERK F (2005) Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar; Avustralya örneği, ONAT Ü (yayına hazırlayan). (içinde) *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002 Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara.

CILGA İ (2005) Gelişmekte Olan Ülkelerde Sosyal Hizmet Eğitimindeki Farklılaşmalar. ONAT Ü (yayına hazırlayan). (içinde) *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara

CSWE (2018) Educational policy and accreditation standarts. Alexandria VA: Author.

ÇELİK G (2011) Sosyal Hizmet Eğitiminde Alan Uygulaması. *Sosyal Hizmet Sempozyumu,2011. 50. Yılında Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi: Sorunlar, Öncelikler ve Hedefler*.Ankara Hacettepe Üniversitesi

DOĞAN A (2005) Amerika Birleşik Devletlerinde Sosyal Hizmet Eğitimindeki gelişmeler ve Bunların Türkiye’deki Sosyal Hizmet Eğitime Yansımaları. ONAT Ü (yayına hazırlayan). (içinde) *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara.

ERLER M (1994) Soziale Arbeit- Ein Lehr- und Arbeitsbuch zu Geschichte Aufgaben und Theorien, Weinheim und München: Juventa.

GOLDSTEİN H (1992) If social Work Hasn't Made Progress as a Science Might It Be on Art? Journal Of Families in Society, 73(1): 48-55.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu. Blok Uygulama I Rehberi, Ankara: 1992-1993.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu Blok Uygulama II Rehberi, Ankara: 1992-1993.

İŞMAN A, DEMİRAY V (2005). Distance Education: The Winds of Change Sempayi Degem A Press, Ankara. ISBN: 975-8792-88-1

İstanbul Üniversitesi resmi sayfası, www.auzef.istanbul.edu.tr Erişim Tarihi: 09/05/2019.

İYİCİL F (1963), Sosyal Hizmet Okulları ve Öğrenci Seçme İşi, Sosyal Hizmet, Cilt 1, Sayı 9, ss. 8-10.

KARATAŞ K, ERKAN G (2002, Ekim 18-19). Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002. *Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu.

KARATAŞ K (2001) Yeniden Yapılanma Sürecinde Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeniden Yapılanma* I. Ed. Kasım Karataş ve Sunay İl Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu yayını. Ankara.

KARATAŞ K, ERKAN G (2005), Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi. ONAT Ü (yayına hazırlayan). *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, s.112-133 Ankara: aydınlık Matbaacılık Ltd. Şti.

KIRIMSOY E (2018) Sosyal Hizmet Eğitiminin uygulama Boyutu: Alan Uygulaması (İçinde) *Sosyal Hizmet Eğitimi*. Altındağ ve A. Aykara (yayına hazırlayanlar). S.271-308. Ankara.

KUT S (1983) Sosyal hizmet Eğitiminde 22. Yıl *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu dergisi*. Cilt I, Sayı I, Ocak 1983, s.1-12. Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü.

KOŞAR N, TUFAN B (1999) Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Tarihçesine Bir Bakış. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayın No: 004.

MİLEY KK, O' MELİ, MİCHEAL W, DUBOUİS BL (2013) Generalist social work practice: on empowering oppraoch, Boston: Pearson.

ÖRS Ç (2018) Sosyal Hizmet- Eğitim İlişkisi. https://www.rehabilitasyon.com/makale/Sosyal_Hizmet_Egiti-2_CJ0uEJG_20
Erişim Tarihi: 03/01/2019.

OSYM. (2017) ÖSYS (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/TR%2C1326312017-osys-yuksekogretim-programari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, (Erişim Tarihi: 01/06/2018)

ŞAHİN F (2002) Genelci Sosyal Hizmetin Doğuşunu Hazırlayan Etmenler. ONAT Ü (Yay. Haz.) Sosyal Hizmet Sempozyumu, 2002. *Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar (Uluslar arası Katılımlı)* içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu.

TOMANBAY İ (2005) 1960'lı yıllarından 2000'li Yıllara Sosyal Hizmet Eğitimi.

UNBEHAUN H (2005) Almanya'da Sosyal hizmetler Eğitimi: Modeller-Perspektifler-Örnekler. ONAT Ü (yayına hazırlayan). *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara

YİĞİT T (2016) Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminde/ Öğretiminde Kalite güvence sistemleri ve akreditasyon standartlarına ilişkin bir model çerçeve önerisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*.

YÜCEL DM (2014) Eğitim Nedir? <https://www.dmy.info/egitim-nedir/> Erişim Tarihi: 29/11/2018

YOLCUOĞLU İG (2017) Sosyal Hizmet/Sosyal Çalışma Mesleğine Giriş. İstanbul: Nar Yayınevi.

ZASTROW C (2013) Sosyal Hizmete Giriş (1. Baskı) . (Ç. Karaca, d. Çiftçi, g. Kocaoğlu, Dü, A. Aykara, A. Beyazova, B. Çakar, C. Evren, Ç. Karaca, d. Çiftçi.... V. Yılmaz, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi-2.

EKLER

EK 1: VERİ TOPLAMA ARACI

ANKET FORMU

SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Bu anket; Açıköğretim Sosyal Hizmet Mezunu Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitiminin İşlevselliğine ilişkin görüşlerini ortaya koymak için kullanılacaktır.

Lütfen soruları tam olarak okuduktan sonra uygun boşlukları doldurup, kendinize en uygun olan cevabı işaretleyiniz.

Temel Bilgiler

1) Yaşınız?

a)21-25

b)26-30

c)31-35

d)36-40

e)41+

2) Cinsiyetiniz?

a) Kadın

b)Erkek

3) Sosyal Hizmet Bölümünü tercih etme sebebiniz nedir?

a) İkinci üniversite

b) İstihdamın çok olması

c) Sosyal hizmete ilgi duymak

d) Popüler olması

4) Sosyal Hizmet Uzmanı/ Sosyal Çalışmacı olarak herhangi bir kurumda çalışmakta mısınız?

a)Evet

b) Hayır

5) Mesleki olarak kendinizi yeterli hissediyor musunuz?

a)Evet

b) Hayır

ANKET SORUSU	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Öğrenim gördüğüm diploma programının öğretim hedefleri net bir şekilde tanımlanıp açıklaması yapılmıştır					
Öğrenim gördüğüm diploma programının öğretim hedefleri güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programının kazanımları net bir şekilde tanımlanıp açıklaması yapılmıştır					
Öğrenim gördüğüm diploma programının kazanımları güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programını tamamladıktan sonra çalışabileceğim meslek grubu bilgileri yeterli seviyede tanımlanıp açıklanmıştır					
Anket Sorusu	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Öğrenim gördüğüm diploma programında kullanılan anlatım yöntemleri, teknik ve metotlar güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programında kullanılan eğitim-öğretim materyalleri güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programında gerçekleştirilen seminer, konferans, panel gezi vb. etkinlikler güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Sosyal hizmet uygulama eğitiminde süpervizyon desteği yeterli düzeydedir.					
Öğrenim gördüğüm diploma programında kullanılan ölçme ve değerlendirme türleri ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programında uygulanan anket çalışmaları güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir					
Öğrenim gördüğüm diploma programında verilen mesleki iletişim teknikleri güncel ihtiyaçları karşılama konusunda yeterli düzeydedir. (Mesleki jargon, bilgilendirme, programa bağlı öğrenci topluluğu, dernek, oda, baro vb. iletişimi)					

EK 2: ETİK KURUL ONAYI

www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mahallesi Haluk Türksoy Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

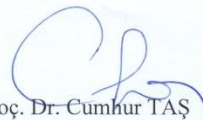
SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2018/1026

24/12/2018

Sayın Prof.Dr.İsmet Galip YOLCUOĞLU
(Hilal SEHMAN)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 24/12/2018 tarihinde yapılan 13 No.lu toplantısında “**Açıköğretim Mezunları Gözünden Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitiminin İşlevselliğinin İncelenmesi**” adlı araştırma projenizin kurul izni getirme koşulu ile şerhli olarak etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cümhur TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

EK 3: ÖZGEÇMİŞ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hilal SEHMAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Seyhan- 07/01/1993

Yabancı Dil: İngilizce (İntermadiate)

Almanca (A2)

İletişim: 0534 300 05 00- hilalsehman@gmail.com

Eğitim Durumu:

Lise: İsmail Safa Özler Anadolu Lisesi 2007-2011 (Mezun)

Lisans: İstanbul Üniversitesi- Sosyal Hizmet 2011-2015 (Mezun)

Yüksek Lisans: Üsküdar Üniversitesi- Sosyal Hizmet 2016-2019 (Mezun)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

Özel Ata Evi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi 2015-2016

Sosyal Servis

Adana Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü 2016-2018

Ceyhan Sosyal Hizmet Merkezi -Çocuk Hizmetleri Birimi

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2018-Halen Çalışıyor

Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi

Yayımlar (SCI ve diğer): -

Diğer Konular: -